

Världen står inför stora utmaningar. Den globala uppvärmningen skapar redan idag problem i form av smältande glaciärer, förödande oväder, torka, stigande havsnivåer och hotad biologisk mångfald – och detta förvärras om inte världen lever upp till Parisavtalet. Samtidigt har vi en rekordstor migration i världen på grund av både klimatförändringar och väpnade konflikter. Hotet mot det demokratiska systemet är tydligt, med auktoritära tendenser i flera länder. Högerextrema och rasistiska krafter gör sig allt synligare och minoriteters mänskliga rättigheter kränks i högre grad i olika delar av världen. Dessutom satsar världens länder rekordmycket pengar på krigsmateriel, som ofta hamnar i diktaturstater och används för att kuva demokratiska oppositionella.

Mitt i allt detta står den svenska europaparlamentarikern Bodil Valero från Miljöpartiet och engagerar sig i just de mest brännande frågorna. Följ hennes politiska och personliga resa i denna bok. Under våren 2019 kandiderar hon för en ny mandatperiod i Europaparlamentet – för att fortsätta att ta sig an världens stora utmaningar.

Bodil Valero – med världsproblemen som vardag

En biografi av Mattias Kjellin

Bodil Valero

– med världsproblemen som vardag

En biografi av Mattias Kjellin

Innehållsförteckning

Förord	2
Nysatsning på Europaparlamentet	3
Barndom	6
Ungdomstid	9
Kulturens betydelse	13
Jordi och Katalonien	15
Kollektivliv i Prades	18
Naturmedicin och giftfri mat	22
Tillbaka till Sverige	24
Katalonien – lätt att tycka om	26
Till Gävle – i skuggan av Tjernobyl	27
En aktiv förälder	28
Gävle – från outsider till insider	30
Politiskt engagemang	31
EU-arbete	32
Jesús och engagemang för Kanarieöarna	34
Kommunal toppolitiker	37
Miljöpartiet	42
Riksdagspolitikern	44
Europaparlamentarikern	48
Eländesfrågor	60
Romerna	61
Västsahara	63
Afrin och den kurdiska frågan	64
Flyktingsituationen i Syrien	66
Internationell oro	67
Den katalanska frågan	68
EU:s framtid	75
Nackdelar med politikerrollen	77
Ett nytt liv med Jordi	80
Ledighet och engagemang i Katalonien	83
Framtiden	85
Axmar bruk	87
Ett afrikanskt äventyr	92
Text om författaren	95

Förord:

”Allt elände i världen hamnar på mitt bord!” Bodil Valero säger det på både skämt och allvar. Hon är lite stressad över att inte hinna med att ha koll på alla människor som vill ha kontakt med henne och leverera information om angelägna frågor kring världens många konflikter och oroshärdar. Från alla de delar av världen där människor far illa på grund av förtryck och orättvisor.

Den här boken handlar om Bodil Valero, en mångsysslare i den politiska världen, som kandiderar för en ny mandatperiod som europaparlamentariker för Miljöpartiet i valet 2019. Följ hennes spännande levnadsbana och omfattande engagemang.

Boken bygger på ett flertal intervjuer utspritt under år 2018. Texten speglar därför den politiska situationen under den perioden.

Trevlig läsning!

Mattias Kjellin, författare

Gävle, december 2018

Författare Mattias Kjellin

Tryckt hos Gävle Offset AB, 2019

ISBN 978-91-519-0299-9

Nysatsning på Europaparlamentet

Miljöpartiet blev skadeskjutna genom det försämrade valresultatet till Riksdagen hösten 2018. De kom strax över de fyra procent som krävs för att få representation i den lagstiftande församlingen. I skrivande stund är det fortfarande oklart vad det blir för regering i Sverige under denna mandatperiod. Och om Miljöpartiet kommer att ingå där eller inte.

Men de fyra europaparlamentarikerna känner sig som ett starkt gäng och har mycket att ge i europapolitiken de kommande månaderna, innan det blir val till Europaparlamentet igen i juni 2019. Det är en styrka för partiet att ha sina europaparlamentariker, som var frukten av ett starkt valresultat 2014 – då partiet blev näst störst med drygt femton procent av väljarna. Alla de fyra nuvarande miljöpartistiska europaparlamentarikerna har dessutom bestämt sig för att kandidera för en ny femårsperiod vid det kommande valet.

För Bodil Valero var det inget självklart val utifrån familjesituationen. Men hon känner sig inte riktigt färdig med europapolitiken. Hon har nyligen fått ansvar för en stor och viktig budgetfråga, ett program som syftar till att stärka rättigheter och värden, dvs grundläggande fri- och rättigheter och domstolarnas oberoende i unionens medlemsländer. Det är utifrån ett grundförslag från EU-kommissionen, som handlar om att stötta civilsamhällets roll i att främja demokrati, mänskliga rättigheter och rättsstatens principer, med syfte att bland annat bekämpa utvecklingen mot alltmer auktoritära stater även i Europa. Pengarna ska kunna sökas av både civilsamhällets organisationer och institutioner som kommuner. I en del medlemsländer gror populismen och mänskliga rättigheter får stå tillbaka. På olika ställen får civilsamhällets aktörer idag inte ta emot stöd utifrån, även om EU egentligen ska ses som en inrikesfråga. Med detta program öppnar EU upp för stöd till civilsamhället i Polen, Ungern eller Spanien till exempel, där man ser en negativ utveckling för öppenhet och mänskliga rättigheter.

Idag finns t.ex. ett utbredd vänortssamarbete inom unionen, med möten över gränserna. Men det handlar om väldigt lite pengar och fokuserar på andra, mer kulturella frågor. Hittills har EU:s liknande stöd till demokrati och mänskliga rättigheter gått till civilsamhällets organisationer utanför Europa. Men nu blir det också inom Europa och mer omfattande ekonomiskt. Hon har fått stöd i Europaparlamentet för detta program. Återstår gör svårare förhandlingar med ministerrådet. Inte minst med de högerkrafter som styr i Ungern och Polen, som inte alls uppskattar ett stärkt civilsamhälle som kan stå emot den auktoritära utvecklingen i länderna. Men även om det blir en hård kamp hoppas hon att programmet är färdigförhandlat och beslutat innan valet till Europaparlamentet 2019. Hon räknar med att det kan bli svårt att nå kompromisser.

Det är svårt att spekulera om hur de olika medlemsländernas regeringar ställer sig till programförslaget om stöd till civilsamhället. Till exempel har den senaste svenska regeringen och riksdagen ställt sig kallsinnig till att utöka EU:s verksamhet och därigenom kostnaderna. I kommissionens grundförslag ligger budgeten på runt 940 miljoner Euro. Något Bodil menar är för lite. Men även om en svensk regering kan vara skeptisk mot summan pengar så kan de troligen komma att gilla programmet som sådant. Bodil tycker att man gott kan ta pengar från andra verksamheter inom EU – som försvarsindustrin - istället. Demokratins kris är ett större hot mot Europa än en eventuell och osannolik militär invasion från andra länder.

Detta arbete vill hon gärna fortsätta att vara en del av under nästa mandatperiod 2019–2024. Dessutom vill hon vara med och slåss mot den framväxande högerextremismen i Europa. De grundläggande fri- och rättigheterna är värda att försvara – både Europakonventionen om de mänskliga rättigheterna och EU:s egen stadga.

Beslutet att ställa upp för en ny period i Europaparlamentet

kommer efter att hon och maken Jordi Valero funderat länge. Han förstår också att hon har mycket kvar att uträtta i den europeiska politiken. De ska försöka planera upp vardagen så att de kan umgås mycket mer än hittills. Det kan bli mindre av perioder i Katalonien och i Sverige och mer av att Jordi följer med till Bryssel eller på olika resor. Sedan tar de en sak i taget. Om sjukdomar dyker upp igen så blir det en helt ny situation att utgå från.

Det praktiska arbetet med kursgården i byn Madrona i Katalonien har de nu lyckats delegera. En kille är nu där på helgerna för att ta hand om gäster, när det kommer några. De gör fortfarande inte så mycket reklam för stället eftersom de inte vill ha mer gäster än att det lagom går runt ekonomiskt – så att det inte kostar att ha det. Bodil och Jordi fasar ut sig själva och fasar in ungdomar som får jobba mer med hotell- och kursverksamheten. Det är helt centralt för att kunna klara av en ny period i Europaparlamentet – att de får till en fungerande vardag tillsammans. De har förlorat så många år tillsammans och vill ta igen dem på något sätt.

Bodil tycker att det känns inspirerande att ha bestämt sig för att satsa på ett återval. Det ska dessutom bli roligt att gå in i en ny valrörelse igen under våren. Men när hon är hemma i lugnet i Axmar bruk undrar hon hur hon kunde ta detta beslut. Det är ju så skönt att bara vara hemma också och ta det lugnt. Om hon nu kommer in igen i Europaparlamentet, vill säga. Det kan man förstås inte vara säker på. Men i så fall är det ödet. Då är det meningen att hon ska få tid att bygga och fixa med praktiska saker i sina bostäder. Eller att göra något helt annat i livet. Ta ett friår till exempel. Hon är öppen för alla varianter. Kommer hon in i Europaparlamentet så blir det ett fortsatt engagemang där, dock gärna med ett något nerdraget tempo under nästa mandatperiod. Kommer hon inte in så har hon tusen andra saker att ägna sig åt.

Barndom

Bodil Valero föddes i Småland i maj 1958 och hade då efternamnet Lundström. Tidigt flyttade familjen till stadsdelen Kärrtorp i Stockholm, där hon bodde under de första sex åren av sitt liv. Eftersom hon var så liten så kommer hon inte ihåg så mycket av livet där. Men hon hade en bästa kompis där som hette Björn. De skulle gifta sig med varandra, tänkte de. En annan kompis hette Inga-Lill. De bodde i samma trappuppgång och lekte ofta i en slänt som gick mellan huset och tunnelbanan, där de bland annat åkte pulka. I en skog mitt över gatan lekte de indianer och cowboys. Bodil ville alltid vara indian, även om hon inte alltid fick vara det. Det var indianerna som var de goda, tyckte hon. De vita stal deras land.

Det fick hon med sig från sin morbror i Skåne. Hon kunde inte läsa då, men han hade flera böcker om indianer och cowboys – som hon läste sedan när hon blev större. Hon brukade åka med honom i lastbilen och leverera varor på den skånska landsbygden, när hon var i Ystad på somrarna och de pratade mycket.

Systrarna älskade att åka med honom. Han lärde dem alla fula visor, som de kunde skrämma upp tanterna på släktfesten med. Han lärde dem också att hitta på bus.

Det skiljer ett år och nio månader mellan Bodil och hennes syster Annika. Hon har räknat ut att hon blev tillverkad på systemets ettårsdag. De står varandra nära och har alltid gjort det. De har inte behov av daglig kontakt, men när det är något som hon verkligen behöver berätta för någon så är det henne hon i första hand går till.

Från Kärrtorp gick flytten till Farsta när Bodil var sex år. Avståndet är inte stort rent geografiskt. Men det blev en annorlunda tunnelbanelinje, och därigenom blev det en lite längre flytt ändå. I Farsta började Bodil snart första klass på Hästhagsskolan. En skola hon blev kvar på fram till halva årskurs sex. Bodil tyckte det var roligt att gå i skolan. I årskurs ett hade hon en klasskamrat

som var rom. Några kompisar sa att man ska akta sig för romer, för att de är farliga och så. Bodils mamma hade läst om systrarna Taikon och förklarade att det inte alls var så. Än idag har hon i färskt minne att andra elever betraktade romer som farliga, som drog knivar, och att man skulle akta sig för dem. Bodil tyckte inte att det var okej att säga så. Hon var den som fröknarna alltid bad att ta hand om och hjälpa de som var utstötta och mobbade. Vilket hon också gjorde i den mån det gick. Detta hände då och då. Bodil var duktig i skolan, blev färdig snabbt och behövde sysselsättas med något – tyckte lärarna. De ville nog att hon skulle påverka andra barn i samma riktning. Det blev många gånger hennes roll. Det var inget hon själv reagerade över, det var inget problem för henne. Hon tyckte inte att det var schysst att någon skulle vara utanför.

Bodils mamma Gully var hemmafru. Hennes pappa Bengt var inköpschef på KF, på sybehörsavdelningen. De hade alltid massvis med tygbitar, knappar och pryglar hemma, så Gully sydde många av barnens kläder av de bitar han plockade hem. Hon lagade också mycket mat. Det barnen inte tyckte om i skolmat-salen fick de med sig lappar om hemifrån att de skulle slippa och fick gå hem och äta istället, vissa dagar. Mamma tyckte nämligen inte att skolmaten var riktigt bra, så det skulle hennes döttrar inte behöva äta. Bodil var glad för det, att slippa blodpudding och fiskbullar. Hon och systemn åt i princip bara vad de tyckte var gott. Systemn var mest kinkig med skolmaten och knölade in mat i plastmuggen, lade den upp och ner på tallriken och kastade sedan i papperskorgen, så att inte mattanterna skulle se att hon kastade mat. Annars skulle hon vara tvungen att sitta kvar tills hon hade ätit klart. Bodil var inte lika petig med maten.

Under tiden familjen bodde i Farsta började Gully att studera, och hade inte tid att laga lika mycket mat. Då blev det mycket fiskpinnar. Hon studerade in gymnasiekompetens och språk, och började jobba på KF som handelskorrespondent i tyska och

engelska. Hon blev sekreterare på byggavdelningen och hade kontakter i Tyskland och England för inköp av varor. Både Gully och Bengt jobbade då på samma företag, men han med sybehör och hon med byggvaror. Gully fick då chansen att utvecklas. I mammas generation var det vanligt att vara hemmafru. Hon kom från en fattigare familj, hade visserligen gått i realskolan, men bara att man kom från fel familj kunde göra att man inte blev godkänd i alla ämnen.

Pappan kom däremot från en handelsfamilj. Farfar var byskomakare i Småland och hade egen affär. Redan som fjortonåring började Bengt jobba extra i affärer i byarna i närheten av Högsby. Så småningom studerade han på handelshögskolan på distans. Som Hermods ungefär. I många år var han handelsresande. När han och mamman träffades så flyttade han ner till Skåne, där systemen föddes i Ystad. Därefter gick flyttlasset en kort sväng till Småland innan det blev ett mer långvarigt boende i Stockholm.

När Bodil hade gått halva årskurs sex så köpte föräldrarna ett radhus i Tyresö och hela familjen flyttade dit. Det var ett helt nybyggt område. Där gick hon i högstadiet. Omställningen från söderförort till ett mer högstadiumråde var inte svår. Hon hade aldrig problem i skolan och blev automatiskt någon form av ledare var hon än gick i skolan. I Tyresö var konkurrensen större om att vara bäst i klassen. De var tre, fyra stycken som hade bästa betygen i det mesta. Men det var inte heller något problem för Bodil, som snarare tävlade med sig själv om att lyckas och vara bra på det hon gjorde.

Bodil har ett fotografiskt minne. Det var troligen därför det gick snabbt för henne att arbeta i skolan. När hon skulle skriva ett prov så kunde hon till exempel minnas att detta stod längst ner på högra sidan, efter den där bilden. Så var det bara att skriva det.

När hon senare satt i riksdagen gjorde riksdagsledamöterna ett personlighetstest, och det visade sig att hon hamnade i en

gruppering som omfattar bara sex procent av alla människor. En grupp som ser helheten före detaljerna och börjar att bena ut uppifrån och ner för att lösa problem, medan andra t.ex. ser detaljen och börjar att bena ut det nerifrån och upp. Att ha förståelse för våra olikheter gör att man slipper bli förvånad och irriterad när andra inte uppfattar frågan på samma sätt. För att bilda ett starkt team tillsammans med olika egenskaper och utgångspunkter är det väldigt bra att alla är olika.

För henne fungerar det fotografiska minnet så att hon kommer ihåg det som hon sett skrivet eller bilder. Men om någon berättar saker från möten hon inte själv varit med på så kommer hon sällan ihåg det sedan. Om hon däremot får det skriftligt och läser det så kommer hon också ihåg det. Det som hon kan visualisera fäster i minnet. Däremot har hon aldrig utvecklat någon förmåga till bildkonstnär. Till det var konkurrensen för hård inom familjen. Både systemen och föräldrarna var starka inom det konstnärliga.

Ungdomstid

Engagemanget för de skolkompisar som hade det svårt i skolan fortsatte även senare under hennes skoltid. På högstadiet tog hon själv på sig rollen att försvara de busiga killarna, som pratade hela lektionerna och gjorde lärarna tokiga. Bodil var själv borta då och då från lektionerna. Det var till exempel hon som tillsammans med några andra elever organiserade vårfe스터 och andra aktiviteter. När hon var frånvarande var det aldrig några problem, hon fick göra som hon ville. Men det fick inte killarna. Och det tyckte Bodil var orättvist. Hon tog strid mot lärarna mot dessa orättvisor.

Även hemma var hon väldigt engagerad och släpade hem skadade djur eller personer som hade det taskigt ställt. De kallade henne för Florence Nightingale i familjen. Det engagemanget kom nog hemifrån, tror hon. Även senare under uppväxten visade sig hennes engagemang för medmänniskorna tydligt för föräldrarna. Tillsammans med kompisar hade Bodil i gymnasiet en

teatergrupp och de fick låna en lokal i Tyresö. Eftersom de flesta inte bodde där så fick de bo hemma hos henne. Gillestugan var full av madrasser där folk sov varje torsdag. Föräldrarna klagade ibland över att de åt upp allt som fanns i kylskåpet.

När hon var ute och liftade stötte hon på folk som hon hänvisade att åka hem till föräldrarna eller till mormor och knacka på. De brukade på knagglig engelska hälsa att de var kompisar med Bodil. Och föräldrarna och mormor släppte in dem. De var oerhört toleranta. Hennes mamma är rätt sträng i övrigt, men också oerhört tolerant samtidigt. Lika var det med mormor. Mormor var gråsosse och uppfostrade sina barn i socialdemokratisk anda.

När Bodil var 16 år skaffade hon tillsammans med en kompis en lägenhet i Ystad, som hon åkte till på helgerna. De liftade ner med lastbilar på fredag kväll och liftade hem med lastbilar på söndagarna. Mormor bodde i Ystad och med henne tillbringades hela somrarna under barndomen. Under semestern var föräldrarna där, medan hon och systemen stannade ännu längre utan dem. För Bodil var livet i Ystad. Kompisar därifrån brukade sedan komma ner och hälsa på när Bodil bodde i Katalonien, i Spanien.

Talang för språk har alltid varit en stark sida hos Bodil. När hon gick på högstadiet läste hon förstås svenska och engelska, men också franska. Till Ystad kom folk från hela Europa, och andra ställen, och de bodde vanligtvis på campingen, som låg vid stranden. Dit cyklade ungdomarna och kollade in alla andra häftiga ungdomar som var där och bjöd ut dem till stranden på strandfest. Då fick hon god träning i de olika språken. Hon hade lätt för språk och inspirerades av att systemen åkte till Frankrike för att jobba som au pair. Annika fick ofta ta hand om Bodil, som var för ung för att vara ute själv på kvällarna, och fick släpa på henne vare sig hon ville eller inte. Bodil fick då hänga med systemens kompisar, som pratade alla möjliga språk.

Lägenheten i Ystad behöll hon i många år, och hyrde ut den i olika omgångar. Vid ett tillfälle träffade hon ett gäng egyptier

i Ystad som betalade multum för att bo åtta personer i ett litet rum hos en privat hyresvärd. Eftersom hennes lägenhet just då var tom och hon var i Spanien så lånade hon ut den till dem. Några år senare var Bodil på väg hem till Sverige och passerade Amsterdam. Hon kom gående på en av de stora gatorna på väg mot stationen, när hon fick syn på en kille i en telefonkiosk som kastade sig ut och sprang fram och hejade på henne. Det var en av egyptierna som tillfälligtvis bodde där på väg tillbaka till Egypten. De lät då henne och hennes kompisar bo i deras lägenhet.

Bodil Valero har en stor vana av att bryta upp och starta på nytt. Det är en av hennes styrkor. Att börja om från början är inget hon är rädd för. När det var dags för gymnasiet fick hon pendla in till Östermalm för att gå musiklinjen på Statens normalskola.

Hon började att spela fiol när hon gick i klass tre och höll på med det under alla år. När det var dags att söka in till gymnasiet så låg tankarna på att gå den nystartade musiklinjen. Föräldrarna skulle säkert säga nej till det, trodde hon. Lärarna tyckte att hon borde gå på något språkinriktat eller humanistiskt. När hennes mamma frågade vad hon ville, så sa Bodil att hon egentligen ville gå musiklinjen men att hon förstod att hon inte skulle få det. Hennes mamma överraskade då med att utbrista: ”Men du vill ju gå musiklinjen och har betygen för att komma in. Det är klart att du ska göra det. Jag ville dansa, men fick inte.” Hon sökte och kom in på musiklinjen.

Tiden på musiklinjen var jätterolig. Hon älskade hela tiden där. Det var bara fem teoretiska ämnen och resten var musik. Hon spelade främst fiol och piano, men även trummor en period. Att koordinera både händer och fötter var dock lite för mycket.

För första gången i livet skolkade hon på gymnasiet - från idrottslektionerna, som hon tyckte var onödiga. Hon och en kompis spelade fiol på gatorna under idrottslektionerna, för att få in pengar. När hon hotades med att det inte skulle bli något slutbetyg slutade det med att hon gick på tillräckligt många för att få

godkänt. Den musik hon spelade mest på den tiden var svensk folkmusik. I skolan lärde de sig mer klassisk musik och hon var med i en ungdomssymfoniorkester. Men hon var mer intresserad av folkmusiken.

Bodil spelar inte längre fiol. Men när hon tidigare bodde i Spanien så spelade hon i ett band. Flera i bandet hade inte spelat förr och det var bara Bodil som hade pluggat musik. De tränade varje lördag och hade några mindre spelningar, men hann inte bli ett etablerat band innan Bodil flyttade tillbaka till Sverige. Då tappade hon kontakten med alla utom en i bandet – det fanns ju ingen Facebook på den tiden.

Efter gymnasiet hoppade hon på en utbildning till handledare i skapande dramatik. Det var nykterhetsrörelsens bildningsverksamhet som anordnade den. Det var de som hade den bästa dramautbildningen på den tiden. Den var uppdelad på olika helger och skedde i samarbete med Tollare folkhögskola. Det var en tvåårig utbildning, så hon var klar när hon var tjugo år. Under tiden fortsatte hon i teatergruppen och höll kurser i drama. Hon undervisade i både drama och musik, som vikarie på högstadieskolorna i Tyresö, och även runtom i hela Stockholm. Det var en rolig erfarenhet. När man kommer ut på skolorna som ung, och med andra idéer än de ordinarie lärarna – med mer experimenterande med ljuden och sådant – så tyckte ungarna att det var jättekul. Det var inte bara att spela piano och sjunga. Hon bad dem att göra egna partitur, rita och måla, experimentera med ljuden på instrumenten. På en skola tyckte läraren i rummet bredvid att det lät för mycket. Men ungarna älskade det. De fick förhandla om sina möjligheter att uttrycka sig. Hon gör samma sak med sina barnbarn nu, leker inlevelsefullt med pianot – de ljusa tonerna är älvor och de mörka är trollen. Det får igång fantasin. Ska man hitta intresse för ett uttryckssätt som musiken så måste man leka, tycker hon. Men på den tiden var det inte mycket lek i musikundervisningen.

Kulturens betydelse

Teatern var hennes huvudgrej under ungdomstiden. Det var vad hon ville ägna sig åt. Hon undervisade dessutom i det, liksom i musik i Spanien, i en katalansk by. Innan flytten söderut hade hon undervisat i flera dramagrupper i Sverige. För att kunna ägna sig åt teater behövdes pengar. Därför startade teatergruppen studiecirkel och var själva ledare. I Tyresö var det efterfrågat att hon skulle hålla i en teatercirkel med 3–4-åringar. Något som var väldigt roligt. Senare i livet har hon haft en stor nytta av teaterutbildningen, både som jurist och inom politiken. Att stå på scen och att kunna sätta sig in i olika situationer och i hur människor tänker. Eller att lära sig att kunna hantera olika situationer. Och att gå in i olika roller. För att spela en roll måste man verkligen förstå hur karaktären är och varför, vad som får en person att vara på ett visst sätt. Det hade varit svårare både med juridiken och politiken, utan att ha teaterutbildningen, tror hon. Särskilt när hon ska analysera människor hon har att göra med. Innan hon svarar på saker försöker hon tänka vem det är hon svarar till, hur det kommer att mottas och om hon alls bör svara. Ibland behöver hon vara extra diplomatisk.

Intresset för musik och teater är fortfarande starkt hos Bodil Valero. Hon gick mycket på konserter och teater tidigare. Nu hinner hon inte riktigt med det, tråkigt nog. När hon väl är hemma i Axmar, utanför Gävle, så vill hon inte åka in till stan. Samma sak när hon är i huset i Katalonien. När hon väl är hemma så vill hon vara hemma. Möjligheterna finns under veckorna i Bryssel. Men arbetsdagarna är långa och intensiva, så hon är för trött för att gå ut på konserter eller teaterföreställningar på kvällarna. Hon lyssnar dock på musik på egen hand. Gärna då latinamerikanska rytmer. För hon gillar också att dansa. Kanske ett spår från den balett hon dansade i ungdomen.

Vid 17-års ålder, under tiden på musiklinjen fick hon till och med ett stipendium för att gå en sommarkurs i modern dans i

London. Något som påminner om Cullbergbaletten. Den här formen av dans ägnade hon sig åt fram till 20-årsåldern, då det blev mycket annat i livet. Hon gillar att gå ut och dansa, men hinner sällan med det heller nuförtiden.

Bodil längtar också efter att få tid att läsa romaner. Förut hann hon läsa en bok i veckan och hon har också köpt på sig många bra böcker – som står på hyllan och väntar, för att hon inte hinner läsa dem nu. Det är frustrerande att varken hinna läsa eller gå på teater eller opera. Film hinner hon däremot se på tv eller när hon är på flygresor, om nu inte de politiska handlingarna och annan jobbplanering tar all tid i anspråk.

Att läsa handlingar och lyssna på musik går inte. Hon kan inte koncentrera sig om det är ljud vid sidan av. Ska hon lära sig något så måste det vara tyst. Det kan bli lite jobbigt på kontoret om hon exempelvis ska skriva ett tal och hon blir avbruten av olika medarbetare som kommer med frågor eller uppgifter om saker hon behöver veta. Då tvingas hon ibland att köra ut dem, fast hon känner sig elak och grinig. Hon behöver ostörd tid för att förbereda sig för anföranden i exempelvis Europaparlamentet. Hon skulle aldrig klara av att arbeta i kontorslandskap.

Musiken är ett bra sätt att vara i sig själv. Hon ser inget givet samband mellan musiken och det politiska vardagsarbetet. Men under våren 2018 fick hon ett pris från Womens economic forum – Women of the decade in public life. Under evenemanget skulle Bodil hålla ett tal om hur hon kommit dit hon är. Hon inledde med att berätta om hur hon börjat i musiken och teatern – och tänkt att hon skulle fortsätta att syssla med det resten av livet, men att det blev något helt annat. Några designers som var närvarande tyckte att det var intressant, och att de själva skulle vilja engagera sig politiskt, fast genom deras uttryckssätt. Främja mänskliga rättigheter genom design och kommunikation.

I det lokala och regionala politiska engagemanget i Gävle kommun och i regionen fanns det ofta ett dubbelt engagemang från

miljöpartisterna i politiken och kultursektorn. Det fanns många artister i partiet och Bodil har alltid känt sig hemma i kulturen och velat stötta den politiskt i olika sammanhang. Hon försöker att hålla sig à jour med den kulturella utvecklingen.

Satsning och bibehållande av kulturen har varit beroende av starka politiker som prioriterat kulturfrågorna. I Gävle framhåller hon det socialdemokratiska kommunalrådet Eva Gillström, som såg till att Gävle satsade stort på kulturen. Proportionellt mycket mer jämfört med andra kommuner i länet. Miljöpartiet stöttade henne i det i Gävle. I den regionala politiken fick Bodil kämpa hårt för att hindra en nedläggning av Folkteatern. Den frågan blev högaktuell när hon var på resa till Kanarieöarna. Hon fick sitta timtals i telefon för att ventilera frågan om Folkteatern. Telefonräkningarna blev skyhöga när hon skulle övertyga andra politiker om att inte spara för mycket på kulturen. Folkteatern blev också kvar.

Ibland funderar hon på vad hon ska sysselsätta sig med när hon en dag slutar som europaparlamentariker. Jordi är orolig hur han ska kunna hålla henne sysselsatt. Men hon tror inte att det blir några problem att ha nya saker att göra när den dagen väl kommer. Kanske starta en ny teater.

Jordi och Katalonien

Mitt under utbildningen vid Tollare folkhögskola skedde stora förändringar i livet för Bodil. Hon träffade Jordi Valero och han flyttade med henne till Sverige, så att hon kunde göra klar utbildningen. Och efter det sista året på Tollare flyttade de ner till Katalonien. Hennes föräldrar var inte alls glada åt de snabba förändringarna. Under tiden kom hon också på kant med föräldrarna. Det var små saker som var återkommande, som att Gully kom hem och hade synpunkter på att det var ostädad, att det var flera hemlösa spanjorer i den lilla lägenheten. Så det är klart att det var stökigt, medan mamman var pedantisk. Så Bodil sa upp

bekantskapen med sina föräldrar. Något som inte var särskilt snällt gjort, inser hon nu. Men det var något hon behövde just då, för att sätta ner foten och markera att hon var vuxen och skulle få bestämma själv. Hon återupptog inte kontakten med dem förrän två år senare då hon och Jordi hade flyttat isär nere i Katalonien. Då skrev hon ett brev till sina föräldrar och det tog inte lång tid innan de kom resande dit. Detta gjorde att de sedan aldrig lade sig i Bodils livsval. Uppehållet i kontakten med föräldrarna kan hon skämmas för idag, eftersom de alltid varit så schyssta mot henne.

Förhållandet med Jordi inleddes som en blixtförälskelse då de båda träffades trettonhelgen 1977 på en tågresa mot Marocko med kompisällskap. I den lilla järnvägsknuten Bobadilla, i södra Spanien, träffade hon och hennes kompis fyra unga killar - vars bil hade gått sönder, så de också fick ta tåget till Marocko. Hon och Jordi satt tillsammans och tittade på fullmånen från tåget – och sen var det kört, som hon själv uttrycker det. De blev ett par redan från första dagen och det var hennes första stora kärlek.

Bodil åkte hem till Sverige igen efter resan för att göra färdigt sin dramautbildning. Den första tiden träffades hon och Jordi på olika platser runtom Europa. Påsken tillbringade de till exempel ihop i Barcelona och när hon skulle på en konsert med Pink Floyd i Paris tillsammans med en kompis liftade han dit för att de skulle träffas. När sommaren kom bosatte sig Jordi i en fransk by strax norr om gränsen till Katalonien, eftersom han som desertör inte fick bo i Spanien. I byn jobbade han hos en bonde och kunde fixa jobb även åt Bodil och en av hennes kompisar som följde med ner. De jobbade hela sommaren med att plocka persikor. När hösten kom följde han med tillbaka till Sverige.

Under det första året tillsammans så bodde de i Stockholm, så att Bodil kunde fortsätta sina studier. De gick till dåvarande migrationsverket för att skaffa honom uppehållstillstånd. Då fick de höra att det var nya regler som krävde att de skulle gifta sig

för att han skulle få stanna i Sverige. Sagt och gjort - de beställde tid för bröllop. Bodil gick till mammans jobb (innan hon sa upp bekantskapen) och berättade att de skulle gifta sig tre veckor senare. Gully blev mest matt och undrade vad Bodil höll på med. Men föräldrarna fann sig i det. Det var inte så mycket mer att göra, även om de minst sagt tyckte att det gick väl snabbt. Tre veckor senare hade de gift sig. Efter att ha känt varandra i nio månader och träffats längs vägen. Bröllopet var borgerligt och i litet format, med några få nära gäster. Vigseln ägde rum på franska. För det var det gemensamma språket mellan Bodil och Jordi. Som tur var läste de igenom texten innan som domaren skulle läsa upp. För han kunde inte franska och läste texten med svenskt uttal. Det hade varit svårt att avgöra när det var dags att säga ja...

När sommaren 1978 kom, efter första året i Sverige reste de till Katalonien. Eftersom de var gifta ingick Jordi nu i en amnesti, som gav honom rätt att vistas i Spanien tre månader om året. Under den sommaren hittade de ett hus i Pyrenéerna, där de ofta befann sig ovanför molnen. Huset låg i en liten by. De hade varken vatten eller elektricitet inomhus. Det fanns inte ens elektricitet i byn. De behövde en fast plats eftersom Bodil ville samla sina saker på ett ställe. Hon var fäst vid saker som hon fått av sin farmor/mormor eller andra släktingar och vänner, saker som hade ett affektionsvärde för henne. Hon köpte också många saker på sina resor, som hon ville spara. Hon behövde helt enkelt en fast punkt att utgå ifrån så hon kunde åka ut och resa. De gav sig in i ett hårt arbete för att rusta upp och sköta huset. Jordi läste på om hur man bytte fönster i källarvåningen utan att huset skulle rasa. Han var envis och tog reda på hur man skulle fixa allt praktiskt. Han hade en väldig fart och energi.

Vid det laget hade ingen av dem körkort. Det skulle vara praktiskt att kunna köra bil till och från huset i bergen. Under vintern åkte de hem till Bodils lägenhet i Ystad och hon tog sitt körkort.

Förhållandet med Jordi var en stor förälskelse, inget hittepå. Men äktenskapet höll bara i lite drygt två år. Efterhand gled de ifrån varandra. De ville så olika saker med livet. De var så olika. Jordi kom från en diktatur och hon från frihetens Sverige. De var på olika våglängder. Han kom från Francodiktaturen och ville göra och uppleva så mycket, medan hon kom från ett helt annat samhälle och var van vid att få göra vad hon ville. De gled ifrån varandra. De var unga, hade köpt hus och upptäckte att de hade olika syn på världen. De hade också olika syn på vad de ville göra. Bodil ville gärna stanna kvar i Katalonien, medan han inte fick det. Jordi ville resa runt i Asien. Bodil ville hellre resa till Sydamerika. När hon ville åka till Afrika så ville han någon annanstans. De ville inte riktigt samma saker. De flyttade isär och efter ett tag blev det skilsmässa. De gjorde uppdelningen att hon fick bilen och han fick huset.

Båda var politiskt intresserade. Han var mer politiskt engagerad, medan det för henne var mer ett kulturellt politiskt intresse. Genom honom förstod hon förhållandet mellan demokrati och diktatur mycket tydligare än tidigare. Hon hade visserligen bojkottat Spanien tidigare på grund av Francos fascistiska styre, fram till hans död 1975 då landet började gå mot demokrati.

Genom åren hade de båda senare haft med den andre i tankarna. Undrat hur den andre haft det.

Kollektivliv i Prades

Efter skilsmässan drog Bodil till de södra delarna av Katalonien. Tillsammans med några kompisar hyrde hon ett hus av en herde i den lilla byn Prades (med femhundra invånare på vintern och tretusen på sommaren, när spanjorerna turistade där för att få svalka) och drog igång ett kollektivt ägt ekologiskt jordbruk. Var tredje månad var hon tvungen att resa till gränsen mot Frankrike i norr, få en stämpel i passet vid den spanska tullen för att kunna stanna ytterligare en tremånadersperiod. Hon hade då träffat

en ny man, Pedro Ceballos. När hon hade farit fram och tillbaka till gränsen var tredje månad i två år sa tulltjänstemännen att det fick vara nog med stämplor. Hon var tvungen att gifta sig för att få stanna kvar i Spanien. Bodil Lundström Valero blev Bodil Ceballos, ett efternamn som hon hade kvar till för bara några år sedan, då hon åter blev Bodil Valero.

I Prades odlade de ekologiskt. Parallellt med jordbruksarbetet undervisade Bodil i musik och teater i en av byskolorna. Ibland undervisade hon även i andra ämnen, som vikarie när den ordinarie läraren var borta. Dessutom jobbade hon på en restaurang i byn.

Det uppskattades i byn att ha en person från ett annat land i skolan, som kom med andra influenser och idéer. Hon kände sig oerhört välkommen. Det kändes som att vara en del i familjen hos de som ägde restaurangen, som att vara en del av byn. Ett år när de hade karneval var det en talare som tyckte det var så bra att ha "hippies" i byn. Hippines som jobbade och gjorde rätt för sig. Den gröna vågen hade nått Spanien.

Pedro jobbade extra som byggnadsarbetare. Även Bodil hoppade in där emellanåt. Som stenhuggare. Uppgiften var att hacka ut hål i stenarna så att man kunde sätta fast fönsterluckor där. Då lärde hon sig tekniken hur man skulle hugga bort rätt bit av stenen. En ovanlig kunskap och en arbetsuppgift hon inte närmast sig i Stockholm eller Ystad. Pedro var född och uppvuxen i Katalonien. Men hans pappa kom från Andalusien i södra Spanien och mamman från Kantabrien i norr. Han hade tidigare bott i Sverige och kunde därför prata bra svenska.

Under vintrarna var det lågsäsong. Både med jobbet i byn och med odlingarna. Då åkte de ibland till Sverige för att jobba några månader. Tillsammans med Pedro och några vänner jobbade hon bland annat med att gallra betor en höst. Det gjorde också att det blev lättare för henne att åka hem och träffa föräldrarna ibland.

Det var orättvisa villkor. Vid arbetet hos en äppelodlare så fick

männen 125 pesetas i timmen, medan hon fick 100 pesetas, vilket motsvarade sex svenska kronor. Det var svårt att smälta att det skulle vara en sådan skillnad mellan könen – och då var hon den enda som kunde köra traktorn. Så hon tog en förhandling med äppelodlaren. Vilket fick till följd att alla fick 120 pesetas i timmen, oavsett kön. Det var inte mycket pengar. I Sverige tjänade man bra mycket mer. Men samtidigt var det billigare att leva i Spanien. Extra jobb i Sverige emellanåt gav därmed möjligheten att ha lite guldkant på tillvaron. Därför har hon stor förståelse för de som idag kommer till Sverige för säsongarbete. Något som i alla fall var vanligare innan gränserna skärptes.

Livet som ekologisk jordbrukare (med mera) pågick i fyra, fem år. En central uppgift för Bodil var att konservera frukt och andra råvaror för att det skulle finnas till hands under vintrarna. Det var bland annat tomater och bönor. Hon gjorde marmelad, saft, sylt, frukt i sockerlag och allt möjligt som gick att konservera. Kunskapen och driften att konservera hade hon med sig hemifrån. Farmor, mormor och mamma konserverade det mesta. Det var självklarheter för henne, men ovanligt för de övriga i jordbrukskollektivet. Även nu sysslar hon med konservering hemma i Sverige, för att ta med sig till Katalonien. Som äppelmarmelad eller äppelsylt, som gäster blivit väldigt förtjusta i vid hotellet. Att slänga mat passar inte henne. Allt ska kunna komma till nytta.

De hade självhushåll med matvaror. De extra pengar de tjänade vid arbetsperioder i Sverige kunde sedan användas till att resa, inte bara i närområdet.

I kollektivet försökte de leva enligt självhushållningsprincipen, och gjorde det till väldigt stor del. De lagade till exempel alla kläder, stoppade strumpor, som hon aldrig gör idag. När de behövde bygga ett garage så gick de ut i skogen och plockade pinnar, vävde ihop dem och hittade något material att lägga på taket. All mat fixade de själva. De hade dock inga djur. Bodil var vegetarian och ville inte sköta om djur som sedan skulle ätas upp. Getmjölk var

den enda färska mjölken att köpa eller byta till sig från andra lantbrukare. Annars fanns det bara långkonserverad, illasmakande komjölk till hands, som inte lockade något vidare. En annan vara som de behövde köpa var bensin, för att kunna ta sig till eller från gården.

Ibland lagade de dock till kött på kollektivjordbruket. När de skulle ha någon särskild festlighet eller när de hade gäster som hjälpte till med måleriarbete eller liknande. Då köpte de hem ett helt lamm av byns slaktare och grillade. Ibland fick de kanin av herden.

Ekonomiskt gick det ingen nöd på dem. Bodil jobbade i byns restaurang och i skolan. Pedro hoppade in och jobbade extra som murare eller i restaurangen. Marta var kosmetolog och öppnade en liten mottagning, där hon vaxade ben och målade naglar på tanterna i byn, när de skulle gå på fest. Pere jobbade som lärare i bild. Dessutom hoppade de alla in och plockade frukt på gårdarna runtom när det var dags att skörda. De gjorde också bijouterier, batik och allt möjligt som de sedan kunde sälja till turister i kuststaden Cambrils, i södra delarna av Katalonien. Omkostnaderna var låga, så de levde gott även om själva det ekologiska lantbruket inte gav just några förtjänster.

För Bodil växte behärskandet av det katalanska språket fram efterhand. I början pratade hon någon form av mix mellan spanska och katalanska och hade svårt att urskilja vad som var vad. Hon lyssnade mycket och lärde sig till slut att använda katalanska som ett vardagsspråk. Pedro och Bodil pratade spanska med varandra och fick båda anstränga sig för att använda katalanskan mer. För Pedro var spanskan modersmål och för Bodil var det mest naturligt att prata franska till en början. Det riktiga flytet i katalanskan kom först senare när hon bodde i Gävle tillsammans med barnens pappa Jordi Bota, som hade katalanska som modersmål.

Hon saknar inte att bo i kollektiv. Den tiden hör till historien.

Det var jobbigt att aldrig få vara helt för sig själv. Det var hela tiden många människor i omlopp. Vid ett tillfälle kom en luffare förbi och frågade om han fick stanna över natten. Sedan en natt till och ytterligare någon natt. Till slut stannade han i flera månader. En kubansk konstnär bodde där ett tag. En annan hade deserterat från den spanska främlingslegionen och fick leva gömd ett tag i kollektivet. De hade alltid folk som besökte och bodde i kollektivet i omgångar. Vid flera tillfällen tog de emot människor med drogproblem som fick bo och arbeta i kollektivet för att bli av med sitt missbruk. För att få rättvisa i hushållet så infördes ett schema där alla skulle medverka till matlagningen olika dagar – och att det var förbjudet att klaga på maten. Den som lagade maten slapp diska den dagen. Det funkade utmärkt och den regeln upprätthåller hon än idag.

Kollektivet hade inte elektricitet och inget vatten inomhus. Vattnet hämtades i en källa och tvättningen skedde vid en gammeldags stentvätt. Detta källvatten användes både till dricksvatten, matlagning, att tvätta sig med och att tvätta kläder.

Naturmedicin och giftfri mat

Idag får människor i sig mycket kemikalier via maten, genom olika tillsatser. Var och en för sig är de kanske inte farliga, men den cocktail som blir när man blandar ihop dem kan bli farlig. Nyligen kom forskare fram till att palmolja är väldigt cancerframkallande. Och palmolja är vanligt förekommande i olika matprodukter. Det ges till småbarn i form av kex och alla möjliga andra produkter. Bodil har alltid varit noga med att kolla upp innehållsförteckningar. Är det tveksamt innehåll så köper hon inte produkten. Hon tror att medvetenheten är större i den gröna rörelsen kring sådana här frågor. I kollektivet triggade de varandra att lära sig mer. Bodil har haft intresset för mat och hälsa sedan hon var liten. Gully tyckte inte om halvfabrikat. Maten skulle lagas på riktigt från grunden.

Bodil är intresserad av att ta vara på det naturen bjuder. Hon fick med sig det från hemmet, främst från sin mamma och mormor – att man inte fick slänga något, att mat kan konserveras, att maten ska lagas från grunden istället för att köpa hel- eller halvfabrikat. Men förutom kring mat så är hon även intresserad av naturmedicin. Av den enkla förklaringen att hon var rädd för att gå till doktorn. När hon bodde i kollektivet upptäckte de att alla möjliga örter bara växte där. De hittade en bok där de kunde läsa om örterna, vilka växter som var bra för vad. Särskilt var det timjan som var användbar. Tall var bra mot förkylningar. Nässlor, kamomill och fänkål kunde användas i medicinskt syfte. I Katalonien är det långt vanligare än i Sverige att använda sig av örter. Folk bodde på landet och det var långt till doktorn. Så de hade sina huskurer för att lindra och bota. Bodil har köpt många böcker i ämnet huskurer under årens lopp. Om man kan testa med huskurer först, så man slipper medicin, så är det mycket bättre. Ofta fungerar det också, tycker hon. Som när hennes barn hade kikhosta. Då lärde hon sig av en chilensk kvinna i Gävle att man skulle skära en vitlök i tre delar och koka den i mjölk. Sedan skulle mjölken användas som hostmedicin. Barnen tyckte det var riktigt gott och kikkade aldrig. Det lindrade ordentligt. Kan man göra så istället för att stoppa i sig en massa kemikalier så föredrar hon det.

Bodil berättar om en man som botade sin halsböld med stekta ägg. Det stekta ägget lades på halsen bölden växte till sig av värmen och sedan sprack. Vilket löste problemet. När man använder antibiotika för att minska en infektion så riskerar man att den kommer tillbaka igen. Varbölder behöver spricka så att varet kommer ut och då var det en väldigt fiffig metod med det stekta ägget. De kallade mannen för Medicinmannen. När Bodils föräldrar skulle komma på besök en gång så stod han och gjorde tvål i en stor gryta. Han rörde och rörde i grytan. Bodils pappa tittade på och sa sedan att det där – det tänkte han minsann inte äta...

Hon undviker matprodukter med tillsatser. Väljer sådant som är så naturligt som möjligt, som inte har utsatts för gifter och bekämpningsmedel eller genmanipulerats. Hon är också noga med vilket land som produkterna kommer ifrån. Marocko ockuperar Västsahara. Israel ockuperar Palestina. Även om det är ekoprodukter så köper hon inte från dessa länder. Det är en markering från hennes sida, som hon tillämpat i mer än fyrtio år. Som ung var hon vegetarian. Mer på grund av djurhållningen än för att hon inte gillade kött. Nu äter hon kött, men i möjligaste mån förvissas hon sig om att det är kött som kommer från djur som inte lidit – som behandlats etiskt bra. En möjlighet som finns i mycket högre grad nu än för några decennier sedan.

Den svenska djurhållningen är för det mesta okej. Lagstiftningen kring djurhållning är stark i Sverige jämfört med i många andra länder. Det finns förstås dåliga exempel också. Så det gäller att vara noga med att kontrollera den information som finns kring produkterna, tycker hon. När det är ekologiskt så vet man exempelvis att djuren bara får antibiotika om de är sjuka och att det finns en karenstid innan kor får mjölkas igen. För det mesta går det bra att äta svensk mat, anser hon. Men även i länder som Spanien är det bra villkor om man söker upp lokala uppfödare av köttdjur.

Bodils föräldrar och syster kallade henne för ”Dagens konsumentkortis” eftersom hon alltid hade någon synpunkt på allt de åt. De tyckte att hon var lite jobbig... Det var främst under vad hennes pappa kallade hennes ”fågelfröperiod”.

Tillbaka till Sverige

1984, när hon var 26 år, gick flytten tillbaka till Sverige. Förhållandet med Pedro gick mot sitt slut. Bodil ville ha barn, men han var inte alls inne på den linjen. Brytningen kom naturligt. Hon flyttade till Sverige och han stannade kvar i Katalonien.

Tillbaka i Sverige tenderade hon först av spanska, engelska och

svenska på Komvux för att komplettera sin gymnasieutbildning och få behörighet att studera på universitetet. På universitet läste hon sedan in spanska, katalanska och franska - för att få formella papper på det som hon redan kunde. Spanska och franska vid Stockholms universitet och katalanska vid Uppsala universitet. Språken kunde hon flytande efter åren i Katalonien.

På den tiden räknades universitetskurser på tjugo poäng som heltid och hon studerade trettio poäng per termin. Dessutom jobbade hon halvtid som lärare i spanska vid olika studieförbund, främst hemma i Tyresö. En av eleverna var hennes egen mamma, som passade på att lära sig spanska. Hon hade inget särskilt karriärmål med språkstudierna, till exempel som tolk, utan gjorde det som hon tyckte var kul och intressant. Det var också bra att ha betyg i något som hon redan kunde. Det var också på grund av att det var lätt som hon läste så mycket på en gång. Efter tiden i Katalonien/Spanien, som gränsar till Frankrike, så använde hon dagligen de olika språken. I alla fall talspråket. Det som hon inte behärskade var stavningen. Men det gick fort att lära sig. Särskilt med hjälp av det fotografiska minnet.

Under studierna fick hon kontakt med en lärare som tog med henne till ett årsmöte med Katalanska föreningen. Bodil blev direkt invald i föreningens styrelse och fick ansvara för att skriva deras medlemsblad. På samma möte träffade hon en katalansk man som hade det som sedermera blev Skandinaviens största översättningsbolag, men som då hade sju anställda. Han anställde Bodil på deltid och hon jobbade mycket med diktering. Snabbt var Bodil en naturlig del av exilkatalanerna i Sverige och engagerade sig aktivt i föreningsarbetet. När hon bodde i Katalonien hade hon däremot aldrig någon motsvarande kontakt med andra svenskar som bodde där. Under de första åren i den katalanska exilrörelsen var det en omfattande aktivitet, bland annat med främjanderesor runt om i världen, för att ge kunskap om och främja den katalanska kulturen. En stor katalansk vecka anordnades i Malmö och andra stora evenemang i Stockholm.

I katalanska föreningen träffade hon barnens far Jordi Bota. Tillsammans med honom var hon med om att anordna en katalansk vecka i Gävle på 1990-talet. De drog igång utbyten mellan skolor i Gävle och i Katalonien. Lärare från Gävle undervisade en period i Katalonien och vice versa. Bodil var med på många aktiviteter eftersom hon kunde fungera som tolk mellan svenska och katalanska.

Katalonien – lätt att tycka om

Det som fått Bodil att fastna för Katalonien har flera förklaringar. Bergen – som gav en rofylldhet. Människorna – som utstrålade vänlighet och välkomnande. Svenskar och katalaner klaffar väl. När hon först fick upp ögonen för området upplevde hon en kontrast mot Frankrike, som hon bott i tidigare med Jordi. I Frankrike tyckte folk att de var bäst på allt. I Katalonien var folk glada att hon var där. De brydde sig mer. Sedan har hon en så lång tradition därifrån. Hon kom dit när hon var ung och har mycket av sin ungdom från Katalonien. Hon var borta så mycket från Sverige under de åren. Klimatet är också något hon gillar med Katalonien. Den svenska vintern, med kylan, är ingen favorit. I Katalonien är det aldrig varken för varmt eller för kallt. Hon känner sig både som katalan och svensk. Det är lätt att känna sig som katalan. En gång skulle det arrangeras en katalansk vecka i Gävle, både i konsthallen och ute på stan. En viceborgmästare från Katalonien var på plats och skulle hålla tal. Han sa att ”katalan är den som vill vara det”. Det är en inkluderande kultur. De som är infödda katalaner är inte alls lika många som de som bor där. Men det är lätt att känna sig som en del av dem. Vill man vara delaktig i livet i Katalonien så är man det. Det känns inte ens som ett krav att man måste kunna prata katalanska, menar hon. När hon bodde där på 1970-talet var det många som inte kunde prata katalanska, men det ledde inte till några spänningar. Det har dock blivit vanligare nu, i och med kraven på självständighet.

Till Gävle – i skuggan av Tjernobyl

På småtimmarna under natten mot den 26 april 1986 inträffade det stora haveriet i kärnkraftverket i staden Tjernobyl, i nuvarande Ukraina. En stad som då låg i det kommunistiska Sovjetunionen, och där regimen inte erkände katastrofen förrän efter ett par dagar. Då hade stora mängder radioaktiva ämnen spridits ut och förstört ett omfattande område runt omkring för lång framtid. Sverige och Gävleborg drabbades hårt av de radioaktiva utsläppen som delvis fördes norrut via moln och regnade ner på markerna i främst Gästrikland. Mitt i denna händelseutveckling skulle Bodil Valero flytta till Gävle till den blivande maken. I den sex månader gravida magen låg Pau - deras första barn.

Det var när hon flyttpackade i lägenheten i Stockholm som hon hörde om Tjernobylolyckan och det radioaktiva nedfallet över den nya hemstaden Gävle. Hon vägrade att flytta dit. Under några månader kuskade paret runt i landet, bodde hos hennes föräldrar i Stockholm, var ett tag i Göteborg hos några vänner, tillbringade tid i Skåne. När förlossningen närmade sig bodde de några veckor i den lilla byn Tallbo norr om Sandviken, där Jordi Bota skulle ställa ut i Ecke Hedbergs gamla konstnärshem.

Jordi Bota och Bodil träffades genom sitt gemensamma engagemang i den katalanska föreningen i Stockholm. Han bodde i Gävle och hon i Stockholm. När de skulle ha barn beslutade de sig för att bo tillsammans i Gävle.

Tjernobylolyckan fördröjde flytten, men när förlossningen väl satte igång så anlände paret slutligen till Gävle och stannade kvar där. Men olyckan påverkade livet en hel del. Hon och många andra i Gästrikland slutade att plocka bär och svamp. Något som hon saknade att kunna göra. Hennes föräldrar plockade svamp i Stockholmsområdet och gav henne istället. Hon slutade att äta insjöfisk, kött från vilda djur, spenat. Allt som hon visste drog till sig radioaktiva ämnen. Det som gick att äta i växtväg var t.ex. äpplen och andra frukter som inte drog till sig de giftiga ämnena.

Bodil har alltid varit noga med vad hon äter, även långt innan Tjernobyolyckan. Men då blev hon än noggrannare.

En aktiv förälder

Bodil Valero blev inte en förälder som släppte allt annat engagemang för att vara hemma. Under det första året som förälder var Bodil hemma med Pau. I slutet av denna period fick hon jobb som hemspråkslärare i spanska. Men redan tidigare började hon att anlitas som tolk när flyktingar började anlända till Gävle från Latinamerika, främst från El Salvador och Chile. I mitten av 80-talet kom den andra vågen av chilensare till Sverige. De första kom i samband med militärkuppen 1973. Invandrarcentrum hade ont om tolkar och hade hört att hon kommit till stan. Så de kontaktade henne för att höra om hon kunde hjälpa till lite då och då. Den första tolkningen gjorde hon när Pau var två månader gammal och följde med i barnvagn. När hon tolkade på en hälsocentral till exempel så passade sköterskorna honom medan hon tolkade. På hösten 1987 började hon arbeta som hemspråkslärare åt barnen till de flyktingar hon tidigare tolkat åt. Ett jobb hon ägnade sig åt tills den andra sonen Filip kom 1990, nästan tre år senare.

Under de här åren jobbade hon både som hemspråkslärare, tolk samt som underleverantör till ett översättningsföretag i Stockholm, som hon hade jobbat åt även tidigare. Företaget behövde hjälp med affärsinriktade översättningar åt andra företag.

Parallellt med studier, föräldraledighet och arbete var hon med om att starta en föräldrakooperativ förskola tillsammans med ett antal kompisar. Då var Pau liten. Han gick först hos en dagmamma och sen på kommunalt dagis. Men kravet var då att han skulle vara där fem timmar varje dag, fast det bara behövdes ett par timmar vissa dagar för att ge Bodil tid att studera och arbeta. Det var idiotiska bestämmelser tyckte hon. Tillsammans med några kompisar som också hade liknande åsikter började de att

planera för att starta ett gemensamt föräldrakooperativ istället. De var främst människor som jobbade som musiker, skådespelare, konstnärer och andra kreativa yrken. Flera hade också någon form av invandrarbakgrund. De ville ha en mer kreativ och skapande förskola där föräldrarna fick vara med och delta aktivt i verksamheten. De frågade först kommunen och fick nej – med argumentationen att det bara var högavlönade som ville starta kooperativ för att slippa betala. Ett resultat av denna erfarenhet fick henne att söka sig till Miljöpartiet och engagera sig politiskt för att förändra systemet inifrån. Efter ett tag lyckades man starta den föräldrakooperativa förskolan och under ett flertal år var Bodil ordförande i styrelsen. Båda sönerna har gått i den förskolan, som fortfarande finns kvar och heter Sålunda.

Under föräldraledigheten med Filip tänkte hon att hon skulle utbilda sig till lärare för att kunna få en fast anställning som hemspråklärare. Det gick nämligen inte att få en fast anställning som hemspråklärare i spanska om man inte var född i ett spansktalande land. Sedan tidigare hade hon akademiska poäng i spanska, franska och katalanska och tänkte komplettera detta med att läsa pedagogik för att sedan jobba som ämneslärare i spanska. Men så lätt var det inte. För att få en sådan examen krävdes en flytt till Göteborg och studier i ett år, för det var bara där det fanns en lektor som undervisade i pedagogik i spanska. Alternativet var att läsa in en hel lärarutbildning i Uppsala på fem år, och alltså läsa in språken en gång till. Dessutom skulle hon behöva bo utomlands i ett halvår. Men varför skulle hon gå fem år och läsa samma sak igen? Och bo utomlands – det hade hon gjort i nästan sju år tidigare. Det borde onekligen räcka. Hon blev ilsken och bestämde sig för att göra något helt annat. Hon började att plugga juridik – vid Uppsala universitet. Under tiden på juristlinjen fortsatte hon att tolka och jobba med översättningarna vid sidan av. Detta var ett sätt att jobba hemifrån när barnen var små. När hon pluggade behövde hon inte åka till Uppsala varje dag, utan bara några dagar i veckan.

Gävle – från outsider till insider

Det tog flera år innan Bodil kände sig riktigt välkommen och hemma i Gävle. Vid centralstationen stod visserligen hälsningen ”Gävle och alla gävlebor hälsar dig välkommen”, men hon tyckte att det var väldigt svårt att känna sig välkommen i stan. Man måste känna rätt familjer och personer. Det var svårt att komma som utböling till Gävle. Hon tyckte det var jättejobbigt. Helst skulle man vara med i det socialdemokratiska partiet. En lärare i skolan sa: ”Bodil, här i stan kommer du aldrig att komma någonvart om du inte är med i Socialdemokraterna.” De hade egen majoritet i kommunfullmäktige då och styrde och ställde i Gävle. Så hon umgicks mest med andra utbölingar. Många som kom utifrån kände på samma sätt. Den kulturella världen i stan blev hon introducerad till genom dåvarande maken Jordi Bota. Men hon har aldrig varit den som accepterar att vara ett bihang till någon annan. Hon behöver ha ett eget liv. Men det där egna livet var svårt att hitta. Det kom bitvis genom tolkningen och kooperativet. Genom det politiska engagemanget började hon dock att komma in i ett större sammanhang där hon var mer involverad i Gävle. När hon väl kom gävlebor in på livet så försvann det problemet. Från en outsider blev hon en insider.

Gävle har förändrats under de drygt trettio åren som gått sedan Bodil flyttade dit. Staden är öppnare. Liksom i hela Sverige har det skett en utveckling med uteserveringar och folk känns gladare. Gävle är en välskött stad. Det finns inte områden som är riktigt ruggiga som på många andra ställen. Det har skett en del förändringar i centrum, men mycket bevaras och det tycker hon är viktigt. Visst har flera gamla kulturminnen försvunnit genom åren helt i onödan. Men det är en relativt välbevarad och grön stad fortfarande. Hon trivs väldigt bra i Gävle nu, jämfört när hon flyttade dit. Hon är inte utstött längre utan godkänd som en del av staden och kommunen och känner sig verkligen hemma.

Politiskt engagemang

Trots ett starkt socialt engagemang fanns det inte i sinnevärlden att hon skulle bli politiker. Hon var alltid med och blev uttagen när det skulle vara paneler med elever på skolorna, eller i elevrådet. Var ordförande här och ordförande där. Folk föreslog att hon skulle ta sådana positioner. Hon har nämligen aldrig varit rädd för att prata. När föräldrarna någon gång fick klagomål på henne så var det för att hon skulle ha pratat för mycket, och att hon var upphov till att det var pratigt i klassen. På den här tiden fick man inga ytterligare uppgifter om man var duktig i skolan och blev klar tidigare. Man fick bara sitta och vänta. Det var jättetråkigt. Hade hon inget att göra så pratade hon. Som tur är så är skolan annorlunda idag, tycker hon. Då var det en skola i gammal socialdemokratisk anda, där alla skulle vara lika och göra samma sak. Det fungerar inte eftersom alla är olika. Hon behöver fortfarande utmaningar för att inte bli uttråkad.

Bodil har aldrig röstat på något annat parti än Miljöpartiet. När hon gick med i partiet under andra halvan av 1980-talet i Gävle, var det med målet att vara en passiv medlem, eftersom hon hade så stort engagemang i kooperativet. När partiet gick in i valrörelsen 1994 var hon dock en av de mer aktiva. Partiet tappade den ledande lokala företrädaren Nils Hebert och hade svårt att överhuvudtaget få ihop en lista i kommunvalet. Inger Schörling ringde för att övertyga henne att stå med på listan. Ett argument var att kommunen skulle minska från 75 till 65 ledamöter i kommunfullmäktige. Miljöpartiet hade bara haft tre ledamöter i kommunfullmäktige sedan valet 1991 och räknade med att få två i valet 1994. Bodil gick med på att vara på en reservplats. Men efter en omröstning på ett medlemsmöte så hamnade hon på en andraplats. Det vägrade hon och fick kliva ner ett steg till en tredjeplats, för att slippa bli invald. I valet fick Miljöpartiet ändå fyra ledamöter och Bodils kommunpolitiska karriär inleddes – som ledamot i kommunfullmäktige, ersättare i kommunstyrelsen och

som ledamot i grundskolenämnden. Sedan dess har det politiska engagemanget bara fortsatt att växa och genom detta kom hon in i ett sammanhang på allvar i Gävle. Nu var hon inte längre en utböling.

Genom politiken kom hon ut på ställen hon aldrig besökt tidigare. Hon lärde sig hur allt hänger ihop, fick en överblick och förståelse för varför man inte kan göra en sak som verkar så himla bra. Man kanske inte kan göra allt på en gång, ibland måste man vänta några år för att det ska bli verklighet. Något som är frustrerande just då när man vill att det ska förverkligas snabbt.

Bodil gör inget halvdant. När hon engagerar sig så är det till hundra eller två hundra procent. Det var också därför hon tvekade så länge inför att ta på sig politiska uppdrag. Hon kände sig själv väl redan då. Men när hon gick in i politiken fasade hon ut sig själv från styrelsen för kooperativet.

EU-arbete

Redan ett år efter valet 1994 fick hon möjligheten att åka till Bryssel för att jobba med den gröna gruppen och Inger Schörling, som valdes in i Europaparlamentet för Miljöpartiet vid det första svenska europaparlamentsvalet 1995. Från december 1995 - samma dag som hon tog ut sin juristexamen - och fyra månader framåt vikarierade hon med att stödja de gröna ledamöterna i det politiska arbetet. För att fortsätta mer långsiktigt med det hade hon varit tvungen att flytta till Bryssel och det var hon inte sugen på. Hon ville inte att hennes barn skulle växa upp i en stad, som hon upplevde som grå, tråkig och regnig. Så här i efterhand har den erfarenheten gjort det väldigt smidigt för henne att komma in i det nuvarande uppdraget som europaparlamentariker. Hon kände redan många politiker och tjänstemän där, varav flera fortfarande jobbar kvar nu nästan tjugo år senare.

När hon kom hem till Gävle igen så fortsatte hon dock att jobba åt Inger Schörling på hemmaplan på en halvtidstjänst, samti-

digt som hon också fortsatte att jobba åt översättningsföretaget i Stockholm. Företaget hade precis vunnit en upphandling om att göra EU-översättningar som ledde till ett stort behov av hennes tjänster. Bodil började pendla två dagar i veckan till Stockholm för att styra upp en ny avdelning som ansvarade just för EU-översättningarna. Detta stressiga pendlarliv orkade hon inte med mer än under ett halvår. Istället återgick hon till att jobba från Gävle med kortare uppdrag åt företaget. Målet att kunna vara hemma med barnen så mycket som möjligt efter skolan var åter uppnått. Hon jobbade fram tills barnen kom hem och återupptog det på kvällen mellan klockan nio och ett på natten. Det har alltid varit viktigt med barnen. Så länge de var små så var det hennes huvuduppgift att erbjuda en trygghet och finnas tillgänglig för dem, samtidigt som hon behövde arbeta och ha en mental stimulans. Arbetet med Stockholmsföretaget, Inger Schörling och kommunpolitiken gjorde henne förstås fullt upptagen, men eftersom hon kunde spä ut arbetet över dagen och prioritera barnen på eftermiddagarna så fungerade det. Inger Schörling var europaparlamentariker mellan 1995–2004 och under hela denna period hade Bodil en halvtidstjänst som politisk tjänsteman åt henne.

Då och då har hon hela tiden också haft tolkuppdrag, mest som ett sätt att hålla igång språket. Efter det svenska medlemskapet i EU ökade efterfrågan på översättningar mellan svenska och spanska och Bodil anlätades av ett grekiskt företag som hade stora behov. Hon tog med sig kompisen och läraren i spanska Britt-Louise in i en verksamhet som tidvis höll dem fullt sysselsatta långt in på nätterna. Det var en rolig tid med detta grekiska företag. Modemen hade precis kommit och de åkte till Valbo köpcentrum utanför Gävle för att köpa ett. Sedan hade de fullt upp med att försöka installera det, med instruerande samtal på franska med den grekiske chefen Stavros via telefon, en dator som var inställd på engelska och Bodil och Britt-Louise som pratade svenska och skulle få till arbetet med översättningar till och från spanska.

På något sätt fick de till det tekniska till slut. Men när den första översatta texten skulle skickas iväg via modemmet så var texten plötsligt på arabiska. Datorn var trots allt felinställd och det var mödosamt att komma på hur detta skulle fixas till.

Jesús och engagemang för Kanarieöarna

Engagemanget i Kanarieöarna har bland annat sin grund i att Bodil under flera år levde ihop med Gävlebon Jesús Herrera, som kom från Kanarieöarna. Med jämna mellanrum besökte hon därför den spanska ögruppen i Atlanten och fick en nära relation till befolkningen. Men redan tidigt blev Bodil engagerad i en miljökamp på ön Teneriffa. Hon arbetade då deltid för dåvarande miljöpartistiska europaparlamentarikern Inger Schörling, som också bodde i Gävle. En borgmästare på Teneriffa undrade om inte Europaparlamentet kunde hjälpa till att stoppa bygget av en högspänningsledning på ön. Eftersom Bodil ändå var på väg till Kanarieöarna på semester så undrade hon via fax om borgmästaren kunde ta emot henne för ett besök så hon kunde sätta sig in i problematiken. Borgmästaren tog gladeligen emot henne och hon kontaktade de gröna på Kanarieöarna för att aktivera dem i frågan. Planen var att bygga högspänningsanläggningen mitt i en nationalpark och kringgärda en liten by, som skulle utsättas för en hälsofara. Det bästa alternativet hade varit att energieffektivisera och förbättra befintligt system. Alternativ nummer två att bygga högspänningsledningen längs en befintlig motorväg och därmed kunna förse turisterna med elektricitet i södra delarna av Teneriffa. Den semesterveckan blev det arbete dygnet runt för henne. Hon kom till den aktuella byn som arrangerade en välbesökt presskonferens. Innan dess gick hon snabbt igenom miljökonsekvensbeskrivningen och kunde gå igenom alla problem med högspänningsledningen för journalisterna. Detta fick en stor genomslagskraft medialt. Tillsammans med Inger Schörling drev de på hårt med frågan, träffade olika organisationer och forskare.

Efter fyra års hårt arbete hade man lyckats få med sig flera borgmästare och fått till en protestdemonstration med sjuhundra tusen personer i staden Santa Cruz. Då kände sig alla partier tvungna att gå med i demonstrationen mot högspänningsledningen. Detta gav effekt. Högspänningsledningen hamnade på rätt plats, längs motorvägen. Under åren blev hennes samarbete med de kanariska gröna väldigt fördjupat. Detta gröna parti lyckades utvecklas och blev fjärde största parti, men utan att nå över spärren på sex procent i de regionala parlamentsvalen. Tillsammans lyckades man dock stoppa planerna på högspänningsledningen. Något Bodil ser som sin allra största politiska bedrift hittills, tillsammans med stoppet av en avfallsförbränningsanläggning i Gävle.

Parallellt med frågan om högspänningsledningen blev Bodil engagerad i frågan om bygget av en ny stor hamn i en stad på Teneriffa. Planen var att bygga en megahamn med hjälp av EU-pengar och flytta den befintliga hamnen från regionala huvudstaden Santa Cruz. Samtidigt fanns det en megahamn i Las Palmas på grannön Gran Canaria. Istället för att samarbeta så skulle Teneriffa bygga en ännu större än grannöns, och dessutom i ett Natura 2000-område. Det utmynnade också i ett engagemang från Bodil, Inger Schörling och andra gröna från Europaparlamentet. Hon gick igenom miljökonsekvensbedömningarna, tog upp juridiska och politiska tveksamheter i en rapport. Tillsammans med lokala aktivister på Teneriffa besökte de Bryssel för att föra fram sina åsikter. I det här fallet var borgmästaren för hamnplanerna och vägrade konsekvent att träffa Bodil och de övriga som var engagerade emot. Det hela slutade med att EU drog bort EU-pengarna från hamnprojektet. Eftersom man lokalt då fick stå för investeringen så var det inte lika intressant att genomdriva och det blev en mer småskalig hamn, som inte konkurrerade med megahamnen i Las Palmas. Bättre att bygga på befintlig anläggning än att exploatera naturskyddat område.

Under den här perioden knakade det ordentligt i fogarna på den spanska gröna konfederationen. Några yngre ville reformera samarbetet och Bodil försökte stötta dem. Hon var med på olika möten runt om i Spanien, under tiden hon själv satt i den svenska Riksdagen. Så småningom startades det nya spanska partiet Equo.

Under tiden som Bodil arbetade för Inger Schörling i Europaparlamentet lärde hon också känna de gröna representanterna runt om i världen. Något som kommer väl till pass nu när hon jobbar med utrikespolitik. 2014 dog Jesús, bara några dagar innan valet till Europaparlamentet. Då hade han levt på ett vårdhem i tre och ett halvt år. Innan dess – fram till 2010 ungefär – besökte hon Kanarieöarna minst en gång per år tillsammans med honom. Det var mycket tuffa år under hans sjukdomsperiod. Att se en person försvinna in i något man inte vet vad det är. Det är tufft. Både han och familjen trodde först att han var utbränd. Men det var en demenssjukdom, som det tog lång tid att konstatera. Det kom tecken, som att han plötsligt inte kunde sätta igång datorn, glömde naturliga och vanliga saker – som brukar vara tecken för utbrändhet. Han arbetade som tolk och märkte själv att det inte fungerade att arbeta som vanligt. Bodil arbetade ihop med honom med översättningar och märkte att han ställde konstiga frågor eller skrev saker som var helt uppåt väggarna. Bara att dela upp styckena rätt när han skrev var en svårighet. Demens kallas för de anhörigas sjukdom och det stämde precis. Han var själv medveten under lång tid om sjukdomen och fick mediciner för att bromsa upp förloppet. Om det gick följde han med henne på resor. Men det var fruktansvärt att på nära håll se en väldigt skärpt man tappa greppet. Det hängde inte ihop för honom längre. Under den första tiden av sjukdomen satt Bodil i Riksdagen och hon åkte hem till Gävle varje dag. Hon vågade inte lämna honom ensam. Till slut orkade hon inte. Hans dotter tog då på sig ett större ansvar så att Bodil kunde stanna kvar ibland i Stockholm. När han sedan hamnade på vårdhemmet så blev det en stress att

komma hem så att han inte skulle känna sig ensam på hemmet. Hon besökte honom två, tre gånger i veckan, när det gick. Hon var då själv nära utbrändhet. Hon brukar hantera problem med att jobba ännu hårdare, för att slippa tänka på det och deppa ihop. Det brukar fungera för henne. Förr i tiden rökte hon och kunde därmed lugna ner sig. Men nu har hon inte rökt sedan 1986 och måste hitta en annan metod – att jobba hårt.

Kommunal toppolitiker

Efter valet 2002 blev hon den ledande företrädaren för partiet i Gävle kommun och arbetade halvtid som oppositionsråd. Socialdemokraterna hade då haft ett samarbete med Vänsterpartiet en mandatperiod, efter att de tappade sin egen majoritet i valet 1998. Detta samarbete var inte helt oproblematiskt och Socialdemokraterna bestämde sig för att försöka styra Gävle kommun i minoritet efter valet 2002. Samtidigt var det stora nedskärningar på gång inom den kommunala verksamheten som skulle lotsas igenom kommunfullmäktige. Det togs fram ett sparpaket som flera partier kunde stå bakom. Men när budgeten skulle tas bestämde sig Miljöpartiet för att samarbeta med den övriga oppositionen och komma med ett annat förslag. Socialdemokraterna var stöddiga och ville inte lyssna på och samarbeta med andra partier på riktigt. De borgerliga partierna och Miljöpartiet tog fram ett budgetförslag som bara skiljde med 19 miljoner kronor mot det socialdemokratiska. Vänsterpartiet hade ett eget budgetförslag och när det föll så avstod de att rösta i budgetfrågan, vilket ledde till att oppositionens förslag vann.

Det var ett hårt slag för Socialdemokraterna i Gävle – att tvingas regera med en annans budget, även om det var en väldigt liten skillnad mot deras egen budget. Den socialdemokratiska kommunledningen bjöd då in först Vänsterpartiet och sedan Miljöpartiet till ett samarbete. För att bilda majoritet räckte det med Vänsterpartiet men Bodil var med i många av de interna diskus-

sionerna kring styret av kommunen, och var med om att ta fram alla styrdokument och budgeten och var med på presskonferenser. Nu var det tydligt att det var de tre rödgröna partierna som styrde Gävle tillsammans. Det var en bra och fungerande modell, tycker hon. Hon hade fortfarande kvar en möjlighet att rösta emot det hon inte tyckte var bra. Uppdelningen var tydlig när det gällde hållbarhet. Det ekonomiska hade Socialdemokraterna, det sociala hade Vänsterpartiet och det ekologiska hade Miljöpartiet. Konstellationen var bra att jobba med och Bodil blev nu oppositionsråd men i majoritet. Formellt var Miljöpartiet inte med i majoritetsstyret av Gävle kommun, men rent praktiskt fungerade det så och för utomstående var det svårt att se det på ett annat sätt än att det var ett formellt gemensamt styre av kommunen mellan Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet.

Relationen mellan de tre partierna i kommunledningen var god och Bodil tycker att det var en väldigt rolig och utvecklande tid. Hon fick en god överblick över hur kommunen fungerar och det lades en stark grund till ett politiskt samarbete som fortsatt mellan de tre partierna. Detta starka samarbete pågick fram till valet 2006 då både Vänsterpartiets Ulla Andersson och Miljöpartiets Bodil Valero (då med efternamnet Ceballos) valdes in i Riksdagen för sina partier. Det blev en spännande valsammanräkning. Under valnatten fick Bodil besked om att hon kommit in och sedan att det inte blev något. Det var först nån dag senare när valmyndigheten hade räknat ut var det sista utjämningsmandatet skulle hamna, som det landade hos Miljöpartiet i Gävleborg – och Bodil blev riksdagsledamot. Efter detta val behövdes Miljöpartiet för att säkra en majoritet i Gävle kommun. När kommunstyrelsens ordförande Mats Ågren, Socialdemokraterna, hade ett möte om det kommande styret av Gävle med bland annat Bodil så fick han ett telefonsamtal. Det var någon som sökte henne för att berätta att hon trots allt kommit in i Riksdagen. Mats Ågren blev lite matt. Vem skulle komma istället för Bodil?

Kommunpolitiken var en rolig sektor. Man är så nära människorna och lär sig mycket. När hon blev oppositionsråd hade hon hunnit samla på sig en relativt lång erfarenhet i kommunpolitiken och även i landstingspolitiken sedan 1998. Under några år hade hon mer politiska uppdrag än jobb ibland. Hann knappt med att jobba tidvis. Det hon känner sig mest nöjd med under åren i kommunpolitiken är att hon var med om att sätta stopp för planerna på en stor avfallsförbränningsanläggning i Gävle. Det hade varit en kamp under flera år, där Miljöpartiet skapade allianser i bland annat Socialdemokraterna och Vänsterpartiet. Det var en splittring i partierna, inte sällan mellan män och kvinnor, om betydelsen av en sådan enorm satsning. Ledningen för det kommunala bolaget Gävle Energi drev hårt frågan om att detta var en bra idé att man skulle satsa på att bränna avfall i Gävle. Något som skulle ge mycket pengar till Gävle kommun. Medan motståndarna såg risker med att man skulle låsa fast sig vid ett behov av att ha ökad tillgång till nya sopor att förbränna för att värma vattnet i ledningarna. Och nu är man i situationen att en sådan anläggning hade behövt importera sopor för att bränna, eftersom vi inte har tillräckligt med sopor i Sverige. Det hade varit en dålig investering om den blivit av. Dessutom hade avfallsförbränningsanläggningen slagit ut ett mångårigt projekt att ta vara på spillvärme från Korsnäs, som försåg staden med värme i vattenledningarna istället för att den skulle släppas ut i havet. Det var ett hårt arbete från Miljöpartiet, och allierade i andra partier, att övertyga så många som möjligt om att satsningen på avfallsförbränningsanläggningen var en dålig idé. När det slutligen blev en vändning i frågan och kommunledningen avstod från satsningen så var det resultatet av ett samlat arbete över det politiska spektrumet i Gävle kommun. Särskilt inom det Socialdemokratiska partiet var det ledande förespråkare som blev arga när frågan föll. Men de är säkert mindre missnöjda nu med facit i hand.

En lärdom från den kommunpolitiska tiden är att man verkligen

förstår vad det är att vara med att styra, till skillnad mot innan, och att man kan nyttja budgetfrågan till att genomföra saker.

Under den här perioden genomfördes också den stora Öster-satsningen, för att lyfta ett nergånget miljonprogramsområde i centrala delarna av Gävle. Tillsammans med Vänsterpartiets kommunalråd Ulla Andersson drev Bodil integrationsfrågorna offensivt i Gävle. Österprojektet var en viktig del av detta. Ett viktigt mål var att få de boende i området engagerade i sin boendemiljö och därmed bredda det demokratiska engagemanget. En demokratisamordnare anställdes av kommunen och det kommunala bostadsbolaget Gavlegårdarna. Vid ett flertal möten fick de boende komma med idéer om hur Öster skulle kunna utvecklas och många av dessa idéer förverkligades senare. Hyreshusen renoverades, bostäderna blev attraktiva och hela området fick ett lyft. Idag ses Öster som en attraktiv stadsdel, med mindre socioekonomiska problem än tidigare. Bodil brukar själv ta upp denna satsning som en bra antisegregationsåtgärd. Det är svårt att begripa vad integration är. Hellre pratar hon om att man ska jobba mot segregation.

Genom demokratigruppen i Gävle jobbade Bodil och Ulla aktivt med flera idéer. De var på samma våglängd i dessa frågor och var ett radarpar i den kommunpolitiska ledningen. När de båda sedan valdes in i Riksdagen så träffades de förstås då och då, men inte lika mycket som man skulle kunna tro, fast de hade platser bredvid varandra i Riksdagens kammare. Alla riksdagsledamöter är så upptagna hela tiden med utskottsarbete, möten med besökare, partimöten, egna besök i olika sektorer av samhället, internationella resor, inläsning av fakta och en hel mängd andra arbetsuppgifter. Så det är sällan det ges möjlighet att träffa kollegor från andra partier i Riksdagen. Numera har Bodil mest kontakt med Ulla Andersson via sociala medier som Facebook.

Under åtta år, mellan 1998–2006, var Bodil landstingspolitiker, parallellt med kommunpolitiken. Det var blåsiga år, med kamp i

kulturpolitiken och olika känslomässigt starka sjukhusstrider i Gävleborgs län. Hon kämpade med näbbar och klor för att förhindra svåra neddragningar på Folkteatern – i direkt motsatsställning mot det vänsterpartistiska landstingsrådet. Neddragningar som i stort sett hade lett till en nedläggning av teatern. Kulturfrågorna var naturliga för Bodil och flera andra miljöpartister, som i hög grad hade inlett sitt samhällsengagemang inom kultursektorn. Under många år var stridigheterna heta kring hur sjukhusvården i länet skulle organiseras. Särskilt kring framtiden för Bollnäs sjukhus, där BB föreslogs att läggas ned till förmån för en centralisering av BB i Hudiksvall och Gävle. Detta väckte ett stort lokalt engagemang och ledde till en hätsk diskussion. Miljöpartiet stod tillsammans med de borgerliga partierna på sidan som ville bevara BB i Bollnäs, till skillnad mot Vänsterpartiet och Socialdemokraterna som ville centralisera. I valrörelsen 1998 lanserades ”Röd avgång” av de borgerliga partierna och Miljöpartiet. En av frågorna var att bevara BB i Bollnäs. Och medierna beskrev det som att landstinget skulle bevara BB om det blev maktskifte. Det som inte beskrevs var att Moderaternas och Miljöpartiets ledande företrädare var i luven på varandra och att budskapet inte riktigt stämde. Miljöpartiet var till exempel inte helt med på tåget kring Röd avgång – att man skulle gå ihop med den borgerliga alliansen. Många hälsingar ville det, men inte gästrikarna i Miljöpartiet. Detta gav upphov till en intern kris, som ledde till att Miljöpartiet valde ett samarbete med Socialdemokraterna och Vänsterpartiet istället för med de borgerliga partierna. Detta ledde till besvikelse i Hälsingland och mycket hat mot Miljöpartiets ledande landstingspolitiker, även från egna partivänner. I Bollnäs uttraderades Miljöpartiet i stort sett i den svekdebatt som följde. Det var en tuff diskussion inom partiet, men beslutet blev ändå att samarbeta med S och V. Ann-Catrin Bergman som då blev landstingsråd för MP utsattes för mycket hot och fick bland annat installera larm i sitt hus. Även övriga landstingsråd fick leva med

tuffa personliga hot. Situationen var inte rolig för någon av politikerna, men värst var det för hälsingepolitikerna.

Bodil var med i den så kallade TRU-nämnden som arbetade med frågor kring kollektivtrafik, miljö, kultur och utbildning på regional nivå. Landstingsuppdraget var utvecklande, eftersom hon fick lära känna Gävleborgs län. Som regional politiker reste de runt mycket i länet, besökte folkhögskolorna, hade politiska möten på olika ställen. Miljöpartisterna i landstinget var en rolig grupp människor att arbeta tillsammans med. Hon tycker att det är ett pretensionslöst parti att verka inom. Man kan vara den man är, klä sig som man vill, komma rufsigt till ett möte utan att någon bryr sig. Barnen är alltid välkomna och stör inte. Det är en mångfald och acceptans för olikheter som hon inte tror är lika vanlig inom andra partier.

Miljöpartiet

För Bodil Valero har det aldrig varit aktuellt att rösta på något annat parti än Miljöpartiet. Det är solidariteterna som är grunden i allt partiet gör och som lockar mest. Solidaritet med djur, natur och det ekologiska systemet förstås, men även med kommande generationer och världens alla människor. Tänkandet är långsiktigt och handlar om en överlevnad för kommande generationer. Hon tycker att den gröna rörelsen är som en stor familj, både i Sverige och globalt i världen.

Vid bildandet 1981 var Miljöpartiet en främmande fågel i svensk politik, med fokus på miljöfrågor, fristående mellan de traditionella politiska blocken, systemet med språkrör och stor makt hos gräsrötterna. Nu har partiet förändrats och blivit mer som traditionella partier. Det är lite tråkigt, tycker Bodil. Samtidigt är det lättare att manövrera partiet när det inte blir lika många uppror från gräsrötterna, som ställer politiken på ända på kongresserna. Hon satt tidigare med i partistyrelsen och partistyrelsens arbetsutskott ett par år och fick en god inblick hur partiet fungerar i sin helhet, men lämnade pga. tidsbrist.

Trots angelägenheten i partiets budskap så är det i få länder på jorden där de gröna har verklig makt. Även i Sverige blev det ett svidande valnederlag för Miljöpartiet, som hamnade strax över fyraprocentsspärren till Riksdagen. Detta trots att de, enligt dem själva, fått genom mycket miljöpolitik i regeringssamarbetet med Socialdemokraterna under mandatperioden 2014–2018. Det finns en frustration kring bristen på makt i världen, där de gröna partierna ofta är små. Samtidigt är de pragmatiska och vana att hitta vägar och lösningar på politiska problem tillsammans med andra partier. Hon tycker att Miljöpartiet har varit duktiga på att påverka andra politiska partier och ledare och därigenom fått igenom många av sina frågor. Detta fick hon också påvisat av Socialdemokraternas förra kommunalråd i Gävle, Mats Ågren, som i talarstolen uttalade att Miljöpartiet påverkat mycket politiskt i kommunen genom åren. Det är som att så ett frö och vattna flitigt under en längre tid. Så helt plötsligt blir det verklighet av Miljöpartiets förslag. Även om de inte alltid får kred för det själva så blir det i alla fall gjort när någon annan anammat idén.

Även globalt börjar miljöproblemen tas på allvar. Som i Kina och Indien, där miljöpolitiken tas på allt större allvar. Kanske särskilt i Kina, där det bitvis tas krafttag emot koldioxidutsläppen för att bromsa in den globala uppvärmningen. Bodil besökte Indien under riksdagsåren och då ville deras regering inte alls ta i miljöproblemen. Men nu är de aktivare. Verkligheten har hunnit ikapp. Andra länder i världen ska ha möjlighet att utvecklas som de rika länderna i västvärlden, men inte genom att begå samma misstag i klimathänseende. Det finns bättre metoder.

Miljöpartiet är en del av en global rörelse. Det finns Global Greens och European Greens, liksom motsvarigheter i andra världsdelar och regioner – som Stilla havsregionen. Det område i världen som har väldigt få gröna partier just nu är i Mellanöstern. Där fanns kurdiska gröna partier i Irak och i Syrien som ville in i det gröna samarbetet. Det kändes spännande att ha något att bygga på. Men kriget har försvårat detta.

De europeiska gröna träffas två gånger om året och de globala gröna ses bara en gång var femte år. Det finns inte ekonomiska resurser att ses oftare. Men den globala rörelsen har en person anställd som generalsekreterare och resten av verksamheten går runt på volontärer som jobbar gratis. I skrivande stund är Global Greens executive secretary (motsvarande generalsekreterare), Keli Yen, från Taiwan, men bor i Gävle kommun.

När Bodil reser runt i världen som europaparlamentariker kollar hon upp om det finns ett grönt parti på plats och försöker träffa dem. Vill de då ordna något arrangemang på plats så deltar hon gärna. Vid ett besök nyligen i Peru så träffade hon lokala gröna företrädare. Det är som en stor familj med samma ideologiska grund. Sedan varierar den förda politiken förstås på grund av olika grundförutsättningar som finns i de olika delarna av världen.

Riksdagspolitikern

Under åren i Riksdagen var Bodil Valero partiets utrikespolitiska talesperson och jobbade med så skilda frågor som mänskliga rättigheter i världen, kurdfrågan, motstånd mot dödsstraffen i Iran och olika biståndsfrågor. Efter ett tag kom frågan om vapenexport upp till ytan och Bodil jobbade hårt för en begränsning av försäljningen av svenska vapen till stridande länder. En fråga som varit svår att få gehör för hos försvarsvänliga delar av Socialdemokraterna och Moderaterna.

En stor seger var dock när hon m.fl. lyckades driva fram ett svenskt erkännande av det turkiska folkmordet på det armeniska folket under första världskriget, 1915–1917. Andra frågor hon engagerade sig hårt i var erkännandet av Västsahara, Saddam Husseins attacker - al-anfal - mot kurderna i Irak eller erkännandet av staten Palestina. Under Bodils tid som migrationspolitisk talesperson var Miljöpartiet också med om att förhandla fram en gemensam lagstiftning för arbetskraftsinvandring, inklusive det så kallade Spårbytet tillsammans med alliansregeringen.

Det var svårt att få igenom politik i Riksdagen på grund av det strikta blocktänkandet. Långt mycket svårare än i Europaparlamentet, där det går att få människor att ändra uppfattningar med goda argument. Men det gick att driva igenom politiska frågor även i Riksdagen, om man kunde få enstaka politiker i de olika partierna att byta uppfattning och sedan få med sig sina partier.

I riksdagsuppdraget deltog Bodil i många debatter med de övriga partiernas tunga utrikespolitiker, som dåvarande utrikesminister Carl Bildt, Moderaterna, och Socialdemokraternas Urban Ahlin, senare talman i Riksdagen. Carl Bildt var en tuff debattör som hon hade heta debatter med. Men han var inte elak mot henne, som mot vissa andra, och relationen var god. Hon har mött honom även senare och tycker att han är trevlig som person. Under kriget i Syrien hade hon kontakter med kurder i några politiska läger, medan Carl Bildt hade kontakt med andra kurdiska grupper. Även i frågan om Spanien och Katalonien har hon kunnat mötas på halva vägen med den välkände moderaten. De har båda tankat in bilder från den andra politiska sidan och Carl Bildt var en bra lyssnare, även om han kanske i grunden hade en annan åsikt i frågorna.

Det var svårt att samarbeta med Urban Ahlin, även om Socialdemokraterna är mer närliggande Miljöpartiet politiskt än vad Moderaterna är. Det var inget problem rent personligt, men han ville styra för mycket och hade svårt att släppa in andra politiska företrädare i beslutsfattandet kring frågorna i utrikesutskottet.

Under tiden i Riksdagen var Bodil Valero kandidat till att bli språkrör i Miljöpartiet. Det var år 2011 då en ersättare till den populära Maria Wetterstrand skulle nomineras. Det fanns många nominerade kandidater, bl.a. Åsa Romson och Mikaela Waltersson. Men när det stod klart att medlemmarna ville se Åsa Romson som språkrör var Bodil inte sen att dra tillbaka sin kandidatur. Hon hade mycket gemensamt med Åsa, med liknande akademisk bakgrund och med gemensamma sympatisörer. I samma veva

I bergsbyn Prades bodde Bodil Valero under 1980-talet och jobbade som ekologisk lantbrukare, men även som lärarvikarie och på restaurang.

Jordi och Bodil Valero träffades som mycket unga och gifte sig tidigt. Men de växte ifrån varandra. För några år sedan hittade de tillbaka till varandra och kärleken är starkare än någonsin.

I Europaparlamentet är det full fart på vardagarna. Här förbereder sig Bodil inför ett möte tillsammans med en av sina medarbetare.

valdes Bodil in i partistyrelsen och kände där ett starkt stöd från partiets medlemmar.

Europaparlamentarikern

I valet till Europaparlamentet 2014 valdes Bodil Valero in som europaparlamentariker för Miljöpartiet. Det har varit lärrika år. Även om hon huvudsakligen har arbetat med frågor som hon varit van vid sedan tidigare så har hennes sakkunskaper fördjupats. Hon var van att arbeta internationellt och i mångkulturella miljöer sedan tidigare, men har fått bredare kunskaper. Hon arbetar mycket med minoriteter, konflikter och flyktingar. Något som har varit nytt är att ha en arbetsgivarroll. Något som inte är helt och hållet positivt. Hon skulle hellre lägga den tiden på andra saker. Samtidigt är det utvecklande att tvingas ta en sådan roll också. Att göra tråkiga saker är paradoxalt nog utvecklande i sig.

Arbetsdagarna i Bryssel är fyllda av möten. Bodil Valero har ett team av medarbetare som sköter mediekontakter, assisterar i utskottsarbete och inför debatter och beslutsfattande i Europaparlamentets plenum - då de 751 folkvalda ledamöterna ska rösta om de föreslagna gemensamma lagar som sedan ska gälla för de 28 medlemsländerna. Det är många frågor att hålla koll på och under de långa arbetsdagarna möter hon en stor mängd människor och växlar vant mellan att konversera på svenska, engelska, franska, spanska och katalanska. När hon var ung var målet att kunna prata och skriva sju olika språk flytande innan hon var fyrtio år. Men hon nådde ”bara” fem. Hon har planerat att gå en språkkurs för att lära sig italienska ordentligt också, men har ännu inte funnit tiden att göra det.

Förutom de övergripande parlamentariska institutionerna deltar hon även i möten med den gröna gruppen, där hon under den nuvarande mandatperioden är vice ordförande och är med om att leda de 52 ledamöterna, som kommer från hela Europiska Unionen. Totalt är det tjugo svenska ledamöter i Europaparlamen-

tet från de åtta svenska riksdagspartierna samt en representant för Feministiskt initiativ. Bland dessa är det fyra representanter för det svenska Miljöpartiet som valdes in i Europaparlamentet 2014 och som ska söka nytt förtroende hos de svenska väljarna i europaparlamentsvalet våren 2019. Förutom Bodil är det Max Andersson, Jakop Dalunde och Linnéa Engström.

De utskott Bodil har sitt ordinarie engagemang i är utskottet för medborgerliga fri- och rättigheter samt rättsliga och inrikes frågor, underutskottet för säkerhet och försvar liksom i delegationen till den gemensamma parlamentariska AVS-EU-församlingen. Den sistnämnda handlar om ett samarbete mellan EU och länder i Afrika, Västindien och Stilla havsområdet (förkortningen AVS). Detta för att stötta utveckling och handel och utrota fattigdom i dessa områden av världen, som också i huvudsak har varit europeiska kolonier tidigare i historien. Engagemanget innebär många resdagar och Bodil känner inte sällan dåligt samvete över att det blir många timmar i flygplan varje år. Samtidigt skulle det aldrig fungera att resa till andra kontinenter på annat sätt.

Förutom de ordinarie uppdragen är hon även engagerad som suppleant i utrikesutskottet och delegationer som har kontakter med Latinamerika, Centralamerika, Turkiet och Medelhavsområdet samt andra utrikespolitiska kontakter. Bodil har också täta kontakter med representanter från kurdiska grupper, katalaner, västsaharier, med flera. Många söker kontakt med Bodil för att påverka Europeiska unionens ställningstaganden. På resor runt om i världen knyter hon själv nya kontakter med representanter för gröna grupper eller människorättsorganisationer.

Under möten med personalen eller andra politiker i Europaparlamentet lyfts frågor om hur hon ska agera i frågor kring vitt skilda ämnen som relationen mellan EU och försvarsorganisationen Nato, avtalet om fiske längs kusten utanför det ockuperade Västsahara, om biståndsbudgeten kan användas för kostnader kring flyktingmottagande eller om man kan få till en bojkott av

I den katalanska byn Madrona finns den hotellverksamhet som Bodil och Jordi Valero har som en kursgård för den europeiska gröna rörelsen.

Madrona är en oas för Bodil där hon kan koppla av från en stressig vardag som Europaparlamentariker.

Turkiet efter attackerna mot kurder i syriska provinsen Afrin.

Parallellt med det rent politiska beslutsfattandet och opinionsbildandet ska hon få till en bra aktivitet i digitala kanaler – på bloggen och i sociala medier som Instagram, Facebook och Twitter. Eller de mer traditionella massmedierna, både de svenska och internationella. Det gäller att synas för att få fram sina budskap.

En viktig uppgift för hennes personal är att sovra i all digital korrespondens som kommer till Bodil. Det är så mycket information att det knappt går att överblicka. Allt är förstås inte lika viktigt. Men hon vill inte missa det som kan påverka de frågor hon brinner för.

Svenska medier har lågt intresse för det politiska arbetet på EU-nivå, i Europaparlamentet. Bodil är mer efterfrågad av journalister i Katalonien och övriga Spanien än på hemmaplan i Sverige. Det långa politiska engagemanget på hög nivå i Gävle kommun, dåvarande landstinget och som riksdagsledamot från länet har dock lett till ett intresse från medier på hemmaplan i Gävle och övriga länet. Som när hon tog emot ett miljöpris i Spanien eller andra saker som hon genomför på europainivå – då bevakar gävleborgsmedierna det, medan riksmidierna är ointresserade. I Spanien bjuds hon ofta in till radiodebatter, såväl i Katalonien som i städer i övriga Spanien. Och då handlar det inte enbart om den infekterade frågan om Kataloniens självständighetssträvan, där hon är känd för sitt engagemang, utan även om ämnen som miljö eller kultur.

Intresset från nationella medier var något högre när hon under riksdagsåren hade uppdraget som utrikespolitisk talesperson för Miljöpartiet. Men även då tenderade medierna att hellre kontakta språkrören direkt för att få kommentarer kring olika frågor, än att gå via de som specialiserat sig på sakfrågorna.

Något hon tycker har förändrats i mediekontakter de senaste åren är att det blir allt svårare att få uppmärksamhet från medierna. Tidigare när man som politiker gjorde ett besök i exem-

pelvis Västernorrland eller Skåne så kom journalister och skrev om det man gjorde. Men när det närmade sig valet 2010 fick journalisterna tydligen förhållningsorder att bara bevaka besök av partiledare och ministrar. Något journalister berättade för henne. Så plötsligt kom inte medierna längre när vanliga riksdagsledamöter reste runt i landet. Vad var det som hände, undrar hon. Dessutom har journalisterna samtidigt blivit färre och fått sämre arbetsvillkor och sämre anställningstrygghet. Det innebär att pressfriheten försämras i Sverige, precis som i andra länder, om journalisterna är räddare om sina jobb när de går på otrygga vikariat. I Söderhamn till exempel så brukar medierna komma när hon är på besök. Men förmodligen för att det är en lokal förankring, för att hon bor precis på gränsen till Söderhamns kommun.

Vid samtal med några av hennes anställda framkommer att hon är en politiker som bryr sig, ger en röst till de som inte kan nå fram annars. Hon är en ödmjuk ledare som kan lyssna men också kan säga ifrån. Hon är starkt ideologisk, värnar relationer och kan konsten att koppla globala frågor till hemmaplan i Sverige och Gävle.

Under ett enskilt möte med medarbetarna i Europaparlamentet - om vilka frågor som kan vara aktuella för tillfället - blir det mycket tydligt vilken bredd hennes politiska engagemang har: Dödsstraff och repression i Egypten. Den politiska situationen i Kenya. Situationen för Wikileaks grundare Julian Assange, som har bott sedan 2012 på Ecuadors ambassad i London. Valet i Honduras. En eventuell amnesti för förre presidenten Fujimori i Peru. Situationen i kurdiska provinsen Afrin i Syrien. Läget i den ryska delrepubliken Tjetjenien. Nato-medlemmarnas beteende i världspolitik. En rapport om situationen i Azerbajdzjan.

Dagarna i Bryssel är så omfattande med möten att Bodil får stiga upp klockan fem på morgnarna för att hinna förbereda sig. Ändå får hon ibland improvisera precis före mötena. Hennes engagemang är så intensivt att hon ofta glömmer att äta lunch och somnar sent på kvällarna.

För Bodil Valero har Miljöpartiet alltid varit det naturliga partivalet.

Kursgården i Madrona var tidigare ett medeltida kloster.

Bodil var mycket engagerad i sina medmänniskor redan som ung.

Kultur har alltid varit ett stort intresse hos Bodil Valero.

I huset i Axmar bruk kan hon ägna sig åt att rusta huset eller att bara njuta av en ledig helg emellanåt.

Katalonien har varit lika mycket hemma som Sverige för Bodil ända sedan 1970-talet. I det här huset utanför byn Prades var hon med om att driva ett ekologiskt lantbruk när hon var yngre.

Det mesta av hennes ansvarsområden är engagerande. Men ibland är det frågor som hamnar på hennes bord som är mer ett måste än som väcker engagemang. Som frågor kring psykoaktiva ämnen - en ny substans som ska godkännas eller förbjudas. Det är rutinärenden där ledamöterna ska rösta ja eller nej. Har man läst om det en gång så har man läst om alla. Eller frågor kring visumlättnader för olika länder. Också rena rutinärenden. När det gäller migrationsfrågor däremot så lägger hon ned mycket passion. Där kan hon göra skillnad genom sitt trettioåriga engagemang för migranter och flyktingar. Hon känner att hon har förmågan att få andra att lyssna. De litar på hennes djupa kunskaper sedan tidigare. Vapenexporten är den andra riktigt viktiga frågan för henne. Minoriteter och deras rättigheter den tredje.

För Sverige är vapenexporten en central fråga eftersom landet är en viktig aktör på världsmarknaden. Genom att det nu tas en ny lag kring vapenexport så förtydligas regeringens ansvar när det blir känsliga frågor. Sverige har sålt vapen till Förenade Arabemiraten och Saudiarabien, som är inblandade i inbördeskriget i Jemen - och Filippinerna, där regeringen låter polis och militär mörda människor som är misstänkta för att ha droger. Sådana länder är det ytterst tveksamt att exportera vapen till. Bodil ser i sitt arbete att detta bryter mot alla regler, både EU:s, FN:s och Sveriges regler. Det är väldigt svårt att förstå varför inte regeringen säger nej. En regering där Miljöpartiet satt med. Sverige exporterar även mycket vapen till länder som Brasilien och Indien – som inte är lika direkt inblandade i konflikter. Men i Brasilien har korruptionen kring vapenförsäljningen varit omfattande. Indien har en latent konflikt kring området Kashmir med grannen Pakistan, men det är inte lika klart och tydligt att det strider mot reglerna att exportera vapen till dem. Det är också svårt att påverka statsminister Stefan Löfven i frågor om vapenexport. Han har utgångspunkt i jobben och kommer själv från ett arbete i företaget Häggglunds i Örnsköldsvik, som bland annat

tillverkar militärfordon. Samtidigt har Socialdemokraterna ett kongressbeslut på att minska vapenexporten eller att göra den striktare. Inom Socialdemokraterna är det främst organisationen Tro och solidaritet som engagerar sig i dessa frågor och som hon kan nå fram till. När det gäller rättvisefrågor är det ofta kyrkor som är drivande. Däremot är det inte lika lätt att hitta ett sådant engagemang inom partiet Kristdemokraterna.

En stor fråga som Bodil har drivit i Europaparlamentet under hela mandatperioden handlar om humanitära visum. Det syftar till att man ska hitta säkrare vägar att ta sig till Europa så att folk inte behöver ta smuggelvägen över Medelhavet. Ett mycket enkelt svar skulle vara att släppa på reglerna om transportöransvar för flygtrafiken, vilket skulle göra att flyktingar skulle kunna ta sig mycket billigare och säkrare till säkerheten i Europa med vanliga passagerarflyg. Men detta är inget som Europas länder är särskilt intresserade av – eftersom de helt enkelt inte vill ha flyktingar till Europa. Cyniskt nog är det lättare för länderna att acceptera att tusentals människor drunknar i Medelhavet än att ändra reglerna. Miljöpartiet vill gå tillbaka till en mindre restriktiv migrationspolitik, även om Sverige fortfarande är något mer generös än andra medlemsländer i EU. Det går att bli bättre även i Sverige. Gröna gruppen vill att flyktingar ska få komma till det land de väljer i första hand. Men om kvoten är full blir det ett andrahandsalternativ. Man behöver få en bättre nivå i flyktingmottagandet i alla länder om det ska fungera med ett nytt Dublinavtal.

Man skulle kunna nå längre med införande av humanitära visum. Men medlemsländerna vill inte att det ska bli lättare att komma till Europa. Utvecklingen går åt fel håll. De vill knappt ge plats för de som kommer från krig, och helst inte alls till andra migranter. Bodil vill att man går till botten med orsakerna till att folk tvingas lämna sina hem – också av ekonomiska- och klimat-skäl. Men de flesta politiker vill mest prata om hur man ska skärpa

I staden Duesaigues i södra Katalonien har Bodil och Jordi ett hus som de jobbar med att renovera.

Musiken har följt Bodil Valero genom livet. När hon var yngre spelade hon mycket fiol och spelar här tillsammans med en kompis.

Katalonien har en lång historia och har många byggnader kvar från medeltiden.

gränskontrollerna. Många vill helst också skicka vapen för att länderna kring Medelhavet ska förstärka sina gränser. De enda som tjänar på det är vapentillverkarna. Det är en kamp att stoppa biståndsmedel från att gå till dylika insatser.

Eländesfrågor

Bodil tycker att hon mest jobbar med eländesfrågor i sitt politiska uppdrag. Frågor där utvecklingen nu ofta går åt fel håll och hon sällan ser framgångar. En seger var dock när hon fick igenom frågorna om lagliga vägar för arbetskraftsinvandring, borttagande av transportöransvaret, och det s.k. spårbytet, i utskottet. Lagliga vägar är en hjärtefråga för att skapa säkrare sätt för flyktingar att ta sig till Europa. Spårbyte är en ny möjlighet för asylsökande som fått avslag på sina asylansökningar. Om de har ett jobb så kan de få lov att stanna i alla fall – som arbetskraftsinvandrare istället för asylsökande. Fackliga organisationer hade mycket synpunkter på detta när Miljöpartiet fick igenom det i Sverige ihop med Alliansen under Reinfeldts regering. Svenskt näringsliv var drivande i frågan. Då var Socialdemokraterna och Vänsterpartiet emot detta, men nu var det inga problem när Miljöpartiet ville driva igenom samma sak inom EU-rätten. Argumentet emot var att det skulle urholka asylrätten. Men den är redan så urholkad att det inte kan bli mycket värre, tycker hon. Det är drygt tvåtusen personer som fått detta spårbyte sedan det drevs igenom i Sverige. Men det är samtidigt tvåtusen personer som sluppit åka tillbaka till sina hemländer för att göra en ny ansökan och kanske riskerat att aldrig kunna komma tillbaka igen. Om man ändå jobbar, tjänar pengar, kan försörja sig och betala skatt varför ska man då inte få en chans att stanna kvar? Detta var en fråga som hon arbetade med tidigt i Riksdagen och som drevs igenom 2008 tillsammans med Alliansen. Så det känns bra att ha fått med sig utskottet i Europaparlamentet nu också. Däremot är inte Europeiska rådet lika intresserade att låta spårbytet gå igenom till en EU-lag.

Ibland kan det vara svårt att identifiera framgångar i EU-apparaten. En till synes liten omformulering i ett dokument kan det ligga ett omfattande arbete bakom. Men det är inget som man ser resultatet av på en gång. På miljöområdet finns det dock en hel del framgångar som Miljöpartiet och den gröna gruppen i Europaparlamentet ligger bakom. Dessa frågor arbetar inte Bodil med direkt. Men det är ett lagarbete, där de olika parlamentarikerna bidrar med olika delar.

Romerna

Romerna är den största minoriteten i Europa som inte har ett eget land. Läget är svårt för många romer i östra Europa och i Turkiet. I Europaparlamentet jobbar Bodil tillsammans med svenska kollegan Soraya Post, som representerar Feministiskt initiativ och själv är rom. Även EU-kommissionären Věra Jourová – med ansvar för bland annat rättsliga- och jämställdhetsfrågor – driver på för bättre förhållanden för den romska minoriteten. Problemet är att få medlemsländerna att sköta sig. Det finns inga verktyg att ta till, något slags sanktioner, när EU-länder bryter mot regler om fri- och rättigheter. I fall där människor diskrimineras på grund av sin etniska och kulturella identitet så borde det provas av oberoende domstolar istället för av staterna själva. Vid brott mot miljölagstiftning kan stater och företag få böter. Samma straffmöjligheter borde finnas även vid brott mot mänskliga rättigheter, tycker Bodil.

Många romer från framför allt Rumänien och Bulgarien söker sig västerut och norrut inom unionen för att söka en bättre tillvaro. En del hamnar på städernas gator för att försörja sig genom tiggeri. En mycket tragisk utveckling. Framför allt borde EU hjälpa till och ställa krav på förbättrade förhållanden i deras hemländer. Frågan är aktuell inom EU och har debatterats mycket inom Europaparlamentet. De dokument som antagits är bra. Men i verkligheten ser man ingen förbättring.

Situationen för romerna handlar i grunden om mänskliga rättigheter. Dessutom har de extra minoritetsrättigheter särskilt i de fall de erkänts som en nationell minoritet. Det finns bra skrivningar inom EU, men som inte efterlevs. Det är svårt att få gehör för att man ska gå från politiska till juridiska överväganden, så att det blir reella konsekvenser när medlemsländer bryter mot reglerna. Det är som med reglerna kring röd gubbe vid övergångsställen. Alla vet att man inte ska gå mot rött. Men det finns ingen sanktion att ta till mot de som gör det.

Det är där det så kallade Artikel 7-förfarandet kommer in. Detta innebär att ett medlemsland i Europeiska Unionen kan fräntas rättigheter, som rösträtten i ministerråden, om de åsidosätter unionens grundläggande värden. Det kan handla om bristande respekt för mänskliga eller minoriteters rättigheter eller mot domstolarnas oberoende. När ett land blir medlem i Europeiska unionen så förbinder det sig att följa Europakonventionen om mänskliga rättigheter, att anpassa sin lagstiftning och att leva efter de grundläggande värdena och stadgan, som är bindande för alla medlemsländer. Men det finns inga mekanismer för att straffa de medlemmar som sedan inte följer detta. Under åren i Europaparlamentet har Bodil jobbat för att hitta en modell där man kan ge sanktioner mot de medlemsländer som inte betar sig korrekt. Att ta sig genom ministerrådet med Artikel 7-förfarandet är nämligen väldigt krångligt. Det går inte att nå den enighet som krävs för att det ska få några konsekvenser. När ett land eller företag förorenar så kan det få böter. Då är det inte en politisk avvägning, utan en juridisk fråga. Men om länder bryter mot de mänskliga rättigheterna så händer ingenting. Som den spanska munkavlelagen som begränsar yttrandefriheten och hur landet hanterande folkomröstningen i Katalonien, med polisvåld och fängslanden av förtroendevalda.. För Bodil är det tydligt att Spanien brutit mot de europeiska värdena och principen om domstolarnas oberoende, eftersom domstolarna inte står fria från

regeringens inflytande. Men det finns inget sätt idag att sätta åt ett medlemsland som bryter mot detta.

Bodil tror och hoppas att detta ska kunna påverkas i arbetet med programmet för rättigheter och värden, som finns på förslag för kommande budgetperiod och som hon ska ansvara för. Det hör ihop med ett annat program för rättsstatens principer – Rule of law. – Tanken är att man t.ex. ska kunna dra in bidrag till medlemsländer som inte sköter sig. Ett gott exempel på ett sådant medlemsland är Ungern – som gärna tar emot alla möjliga former av ekonomiskt stöd men sedan inte lever upp till de mest grundläggande värderingarna.

Hennes förhoppning är att man ska hitta en fungerande modell för att tvinga medlemsländer som Ungern, Rumänien och Bulgarien att respektera minoriteter som romerna. De behandlas så uppenbart annorlunda mot majoritetsbefolkningen på flera håll i form av diskriminering i olika former. Det går att komma åt diskriminering i specifika fall, som i arbetslivet. Men det finns i dag inget heltäckande regelverk. Med stödet till civilsamhällets organisationer kan man stödja även de som jobbar för att upprätthålla rättigheterna för romerna. Artikel 7-förfarandet är aktuellt för Ungern, och Polen men kan mycket väl även vara något man kan diskutera gällande andra länder.

Västsahara

En fråga som följt Bodil Valero under många år är den om Västsahara. Landet i nordvästra Afrika som tidigare var en spansk koloni och som ockuperats av Marocko sedan 1975. Bodil är en av flera politiker från hela Europa som jobbar för att stötta Västsahara. Aktuellt är handels- och fiskeriavtalen med Marocko. Om de kan få med sig fler länder att säga nej till fiskeriavtalet så kan det sätta press på ockupationsmakten Marocko att förhandla med de västsahariska representanterna i organisationen Polisario. Marockos arrogans ska bemötas med seriositet och fakta. Det

kommande fiskeriavtalet är viktigt som påtryckning. Marocko har inte rätt att ha tillgång till denna del av Atlanten. Fosfat och fiske är viktiga delar att förhandla om.

Afrin och den kurdiska frågan

Turkiet hade ingen rätt att attackera den kurdiska provinsen Afrin i Syrien. President Erdoğans attacker ledde till att barn dödades. Något han själv tidigare anklagat Syriens ledare Assad för. Afrin var en ovanligt fredlig del i Syrien. Efter kriget i Syrien har många flytt dit och befolkningen har ökat mycket. Det kurdiska partiet HDP förväntar sig att EU tar initiativ för att förhindra en massaker.

Bodil har noga följt utvecklingen i Afrin och arbetat med en resolution i Europaparlamentet. Hon har jobbat mycket med den kurdiska frågan genom åren. De europeiska länderna har länge varit ett föredöme för människor i mer auktoritära länder, där de förtryckts och nekats sina rättigheter. I Europa har det sekulära, värnandet om mänskliga rättigheter och fungerande demokratier varit lysande exempel att ta efter. En referent för hur man ska bygga ett samhälle. Men detta gäller inte längre. Kurdiska flyktingar i Turkiet är kritiska.

Under sommaren 2018 besökte hon de kurdiska delarna av östra Turkiet, främst staden Diyarbakir, som länge betraktats som den naturliga huvudstaden i det framtida självständiga landet Kurdistan. Hon besökte också Ankara där hon mötte gröna partivänner och följde en rättegång som pågick mot de två gröna språkrören som hade protesterat mot invasionen av den kurdiska provinsen Afrin i norra Syrien. En provins som turkisk militär anfallit och ockuperat, trots att den ligger i ett grannland. Detta för att slå ner mot ett syriskt kurdiskt självstyre, som skulle kunna inspirera kurder i Turkiet.

Detta blodbad och brott mot internationella lagar förtigs dock av Europas ledare. Dessa vill hålla Turkiets president Recep

Tayyip Erdoğan på gott humör så att han inte släpper vidare den stora syriska flyktinggruppen, på miljontals personer, in i Europa. En mycket cynisk politik som ger Erdoğan frikort att göra vad han vill mot bland annat kurderna. Europa ser åt ett annat håll och kurderna kan inte förlåta Europas ledare för detta. Kurderna var avgörande för att få Islamiska staten på fall, och nu belönas de med att västmakterna låter dem falla för Turkiet.

Även om de kurdiska företrädarna var kritiska mot EU:s politiker så var de tacksamma att Bodil vågade åka dit för att bilda sig en uppfattning på plats. Det svenska utrikesdepartementet avråder för närvarande från resor till östra Turkiet. Området har varit en krigszon, men är lugnare i skrivande stund. Hon träffade även akademiker och kvinnorörelser i både Diyarbakir och i den turkiska huvudstaden Ankara. Hon besökte den förstörda stadsdelen Sur i Diyarbakir som drabbats hårt av oroligheter och där många människor tvingats bort.

Kurderna var uppgivna. De upplever att Erdoğan vinner oavsett vad han gör. Det är svårt att få till en förändring och förbättring inom Turkiet. De får inte längre stöd utifrån och det kan vara farligt för kurder som bor i andra delar av världen att återvända till Kurdistan. Det största problemet just nu är bristen på stöd internationellt. Hur ska vi européer och andra friare länder förklara för våra barn och barnbarn att vi inte hjälpte kurderna? Ska man kunna lösa den kurdiska frågan i Syrien så behöver man lösa frågan i Turkiet och Irak. Det fjärde landet med en stor kurdisk minoritet är Iran. Där är situationen något lugnare, men kurderna är en av de folkgrupper som drabbas allra värst av regimens avrättningar. Ska det bli en varaktig fred i Mellanöstern så måste man förbättra situationen för kurderna. Den svåra knuten för regionen finns inte enbart i konflikten mellan Israel och Palestina, påpekar Bodil.

Även inom EU-institutionerna har diskussionen om kurdernas situation tystnat. De som pratar om detta är en grupp extra aktiva

i frågan i Europaparlamentet, men i kommissionen och rådet är det tyst. Särskilt kring vad som händer i Turkiet och Syrien. Det kurdiska självstyret i norra Irak är dock mer etablerat. I Sverige har vi fortfarande en stark relation till kurderna, oavsett politisk färg. Men så är det inte i alla EU-länder.

Flyktingsituationen i Syrien

I skuggan av den europeiska debatten om mottagandet – eller snarare hur man ska hindra ett mottagande – av flyende människor från det långvariga inbördeskriget i Syrien, så är det ett förödande läge för de många som är på flykt inne i Syrien.

Tretton miljoner människor behöver stöd i landet. Det går FN-konvojer med humanitärt stöd från Syriens huvudstad Damaskus. Situationen är extra allvarlig för barnen. Hundratusen barn flyr från Idlib-provinsen och 400 000 människor är isolerade i staden Gula. Många barn är gravt undernärda, några dödligt. Barn dödas även i strider, till och med i huvudstaden Damaskus. Det är omöjligt för den halv miljon människor som nu befinner sig i Afrin medan bomberna faller. Sammantaget är sex miljoner människor på flykt inne i Syrien och totalt har elva av landets tjugotre miljoner människor flytt från sina hem. Många har flyttat sex gånger eller mer och barnen berättar hemska historier om hur de blivit beskjutna och från alla sidor i konflikten vittnar människor om att det rekryteras barnsoldater. Många bär på traumatiska upplevelser och några har levt mitt i denna brutala verklighet i fem år.

Nästan tre miljoner barn är på flykt och under vintern är det svårt att skydda sig i kylan. Unicef har levererat hundratusentals vinterkläder. Men det saknas pengar. Hälften av nöden kan man inte ens möta på grund av konflikten. Det är stor risk för undernäring. Mammor har svårt med amning, det är brist på mat och sjukvård. Unicef har fått mycket hjälp från EU för att hålla människor vid liv och erbjuda läkarvård för barn och mammor.

Människorna i konflikten vill bara få lugn och ro, vatten och att barnen får gå i skola. De vill kunna återgå till ett normalt liv.

När kriget väl tar slut och återuppbyggandet börjar är det viktigt att också bygga upp den psykosociala miljön. I Rakka, som befriats från ett långvarigt styre av Islamiska staten, har Unicef byggt upp centrum för småbarn. Men man kan inte vänta på att kriget ska ta helt slut. Det behövs kontinuerligt stöd från EU för att forma framtiden i Syrien.¹

Internationell oro

Det sker ett maktspel på hög nivå i regionen Mellanöstern, styrt av sultan Erdoğan, tsar Putin och idioten Trump, som Bodil kallar dem. Det finns massor av europeiska vapen i omlopp. Särskilt hos Islamiska staten, som fått vapnen via USA och Saudiarabien. EU-länderna har strikta lagar för vapenexporten. Men de vapen som säljs till t.ex. USA kan sedan lätt spridas vidare. Ett land som tjänar bra på vapenexport är Sverige, som är en av världens största exportörer av vapen räknat per invånare. Detta har dock minskat något sen Miljöpartiet drev igenom att det generella avtalet med Saudiarabien skulle sägas upp men också drivit på för hårdare regler kring vart vi kan exportera vapen generellt. Och om partiet får igenom sin vilja stoppas det helt till diktaturer som Saudiarabien.

Den amerikanske presidenten Donald Trump har inte underlättat för en fredligare utveckling i världen. Hon tycker att han verkar se storpolitiken som en lek, som något han försöker navigera men utan att kunna visa resultat. Trumps prioriteringar att stoppa invandring till USA och att gynna oljeindustrin framför klimatpolitiken skapar i sig konflikter och svårösliga problem. Trump försöker ta sig runt lagar och regler, lirkar sig fram. Hon tycker att det är märkligt att inte fler vaknar upp och förhindrar att en ogenomtänkt person som Trump kan leda ett så viktigt land som USA.

¹ Källa: Unicef, under ett möte i Europaparlamentet i januari 2018

Den katalanska frågan

Under perioden i Europaparlamentet har Bodil förstås jobbat en hel del med den katalanska frågan. Det har varit naturligt. Hon ingick i den tidigare katalanska regeringens internationella råd, tillsammans med bl.a. personligheter från kulturvärlden och idrottsvärlden från Katalonien. Uppgiften var att sprida kunskap om den katalanska kulturen och om vad som händer i Katalonien. Ett engagemang som förstås föll sig naturligt för henne. Tidigare var hon drivande för ett vänlänsavtal mellan Katalonien och Gävleborg, med en mängd gemensamma aktiviteter som genomfördes i de olika regionerna. Så arbetet i det internationella rådet blev en fortsättning på det tidigare engagemanget. Men den spanska regeringen lade ner detta då de övertog makten i Katalonien.

Hon har en stor oro över utvecklingen i Katalonien. Efter folkomröstningen om självständighet – som fick ett omfattande stöd hos befolkningen – så övertog den spanska regeringen styret i regionen och omöjliggjorde på så sätt det demokratiskt valda regionparlamentet och regionregeringens arbete. Presidenten och ett antal regeringsmedlemmar flydde utomlands medan flera andra blev inspärrade i spanska fängelser. Utvecklingen har lugnat ner sig något nu. Bodil tror dock att ju fler demokratiskt tveksamma ageranden som den spanska regeringen genomför och grundlagsstridiga domslut som spanska domstolar tar så måste omvärlden agera. Felet ligger inte i Katalonien utan i Spanien och hos den spanska högerregeringen. Medierna är styrda i Spanien och journalister får och vågar inte skriva om vad som verkligen händer. Domstolarna är inte heller fria och oberoende i Spanien. Domare tillsätts politiskt och är ofta anhängare av partier. En övervägande del av dem är tillsatta av det före detta fascistpartiet Partido Popular, dvs regeringen.

I Katalonien kan många människor inte uttrycka sig som de skulle vilja. Den så kallade "Munkavlelagen" gör att folk inte får säga vad som helst utan att riskera repressalier från rättsväsendet.

Lagen innebär att man inte får kritisera kungen eller andra makthavare utan att riskera fängelse. Flera rappare sitter fängslade i Spanien med stöd av munkavlelagen. Man kan inte skriva regeringskritiska saker på Twitter utan att riskera böter och fängelse. Det är ett tydligt brott mot yttrandefriheten, som är en mänsklig rättighet. Man får inte filma poliser, särskilt inte om de slåss och det sedan läggs ut på nätet. Munkavlelagen är en av de allra värsta sakerna som införts i Spanien. Liksom att domare i princip agerar åklagare. I Spanien driver domaren på när det gäller åtalspunkterna istället för att vara oberoende och ta beslut utifrån framlagda bevis. Som svensk jurist tycker hon det är absurt. En domare som nu leder den juridiska processen kring de katalanska politikerna har tidigare varit åklagare, blivit uppflyttad och den spanska regeringen vet att han är lojal. Han agerar som om han vore åklagare. Folket tappar tilltron till rättsystemet. Munkavlelagen slår också hårt mot medierna och de statliga medierna styrs av regeringen. Men det finns fortfarande några privata mediekkanaler som är någorlunda fria och ger en mer objektiv bild av utvecklingen. Folket i Katalonien tycker inte att de ger en objektiv bild, men i alla fall något mer än de statliga medierna. De friare medierna kan inte heller säga vad som helst. Det gäller att vara diplomat i landet Spanien.

Utvecklingen i Spanien börjar likna situationen i Ryssland och Turkiet där medierna blir allt mer kontrollerade och styrda av staten och där minsta kritik mot ledande politiker klassas som förtal. Bodil har själv blivit anmäld för förtal av en organisation i Katalonien. En liten organisation som är emot självständigheten. De blev föreslagna av Partido Popular att få pris i Europaparlamentet som årets organisation och de lyckades få igenom det. Eftersom det är en organisation med kopplingar till extremhögern, som ställer till en massa problem, så protesterade Bodil och andra ledamöter mot det och ifrågasatte om det verkligen var rimligt att en sådan organisation skulle få pris. Då blev hon och

några andra åtalade för förtal. Åtalet drogs senare tillbaka för henne och andra som inte är spanjorer. Men för övriga ligger åtalet fast och ska upp till rättegång. Det är jobbigt att engagera sig i denna fråga eftersom hon möter så stort motstånd. Som när den tidigare spanske ambassadören ringde och skällde, för att tillrättvisa henne muntligt och skriftligt när hon uttalade sig i frågan. Eller när de försökte stoppa henne eller ändra på programmet när hon skulle ordna ett seminarium i frågan. Hon har hela tiden varit respektfull mot spanska regeringsrepresentanter och gett dem möjlighet att komma med förslag och synpunkter. Hon påpekar att det är viktigt att prata med alla parter. De har därmed lyckats att få henne att inte uttala sig lika mycket som hon skulle vilja kring Katalonien, eftersom hon inte orkar med allt bråk med dem. Vad ger dem rätt att försöka hindra henne att vara med på ett seminarium i Sverige där hon ska delta, som europaparlamentariker och kunnig i frågan, för att förmedla den europeiska synen på utvecklingen i Katalonien? De har också agerat för att förhindra seminarier både i och utanför den svenska riksdagen om utvecklingen i Katalonien. Katalanerna måste också få ge sin bild av vad som händer. Den spanska sidan har ett informationsmonopol, eftersom de är staten och har ambassaderna runt om i världen. Bodil hade dock en riktigt bra relation med spanska ambassaden och myndigheter innan Partido Popular kom till makten igen 2011. Det är också sedan dess som problemen i Katalonien ökat enormt.

För att nå en lösning på problemen mellan Katalonien och spanska staten så behövs dialog, att de båda sidorna pratar med varandra. Om de inte klarar av det själva så måste någon gå in och medla – EU eller FN. Bodil ser ingen annan lösning. Om EU vägrar så får man kanske be FN om hjälp istället. Frågan kan inte bara ses som en spansk angelägenhet. Som medlemmar av Europeiska unionen så har minoriteter en särskild status. Utvecklingen påverkar hela Europa. Ett problem för Spanien är att de

förlorar mycket ekonomiskt om Katalonien skulle lämna och bilda ett eget land. Därför är det dumt av dem att inte föra en dialog och på pragmatisk väg hitta en lösning som båda parter kan leva med. Som det är nu så kan det i slutändan leda till att det är katalanerna som får stöd från andra och att Spanien blir den stora förloraren.

Bodil tycker mer och mer att man måste se en ökad roll för regionerna inom den Europeiska unionen. I alla länder är inte befolkningen homogen. En region kan bestå av ett folk. Katalonien är en historisk nation i staten Spanien. Det var det spanska motståndet mot att katalanerna hävdar det faktumet som gjorde att självständighetsrörelsen växte sig stark. Det finns en reglering av de autonoma regionerna i så kallade statuter. Dessa skulle omförhandlas. Man kom överens om statuten och de uppdaterades 2006. Katalanerna höll en folkomröstning för att fastställa det slutgiltiga resultatet. Fast de inte fick allt de ville så röstade folket ja till statuten. Då drog Partido Popular, som var i opposition på den tiden, frågan till konstitutionsdomstolen, som kom fram till att vissa artiklar i den katalanska statuten var ogiltiga. Artiklar som däremot finns med i andra regioners statuter, som i Andalusien eller Baskien. Det var droppen som fick bägaren att rinna över för katalanerna. Sedan dess har konflikten och motståndet bara ökat. Om Katalonien hade fått sina nya statuter stadfästa så hade vi kanske inte varit i den situation som nu råder.

Det fungerar väldigt olika i de spanska regionerna. I Baskien sköter man exempelvis sin egen skatteuppbörd, vilket inte katalanerna får göra. Det är inte samma villkor för alla. Om det inte är lika villkor för alla så blir det förstås problem. I Sverige är det självklart att kommuner och regioner sköter sin egen skatteuppbörd och tar beslut om denna. Staten tar ut skatt från de som tjänar mest, liksom moms på varor, skatt på företag och miljöpåverkan. I Spanien är det staten som tar in skatt och sedan betalar ut ekonomiskt stöd. Det skapar ett ensidigt beroende. Katalanerna betalar

dessutom in mer i skatt än andra och får mindre tillbaka, per person. Det är inte rättvist och de protesterar förstås mot detta. Särskilt efter finanskrisen 2008 som ledde till stora åtstramningar av ekonomin. Något som drabbade även andra inflyttade till regionen. Men det här är inte främst en ekonomisk fråga, utan mer en fråga om identitet.

Hon ser inte att en lösning på problemen ligger så nära. Men det måste bli en lösning. Den här situationen med ett styre av Katalonien från Madrid fungerar inte i längden. Katalaner är ett pragmatiskt folk och har tidigare arbetat för ett ökat självstyre inom Spanien. Men en lösning av denna konflikt nu måste vara substantiellt bra för att de ska acceptera att stanna kvar som en del av Spanien. Förut hade det räckt att få samma rättigheter som baskerna. Hade man nått en sådan lösning förut så hade man kommit en bra bit på vägen. Nu är det snarare en total självständighet som är målet, eftersom katalanerna inte litar på Spanien.

När Bodil är på plats i Katalonien och träffar vänner är det den politiska situationen som de vill prata om. De är oroliga över hur det ska gå, över våldet, och särskilt när förre katalanske presidenten fick gå i landsflykt till Belgien och sedan greps i Tyskland. Under folkomröstningen var hon bl.a. i Solsona och övervakade vallokalen. Folk hade barrikaderat med stora traktorer, för att göra det så svårt som möjligt för polisen att ta sig fram, så de hann sätta sig i säkerhet efter att ha lagt sina röster. Det finns på människors näthinna hela tiden. Alla händelser kring Katalonien har tagit väldigt mycket energi för Bodil Valero. Hon har suttit klistrad vid telefonen för att hänga med i händelseutvecklingen.

Under tiden som detta bokarbete pågått har den politiska situationen i Spanien förändrats. Den gamla regeringen under premiärminister Mariano Rajoy, ledare för Partido Popular, föll pga. återkommande korrupsionsskandaler under sommaren 2018 och ersattes av en minoritetsregering med socialistledaren Pedro Sánchez. Men även om det skapats nya öppningar i samtalen om

Katalonien och att man tagit initiativ till att flytta den gamla diktatorn Francos kvarlevor från ett kontroversiellt minnesmärke, så är det ett oklart läge i den spanska politiken. Även socialisterna har sina korruptionsskandaler och efter åren med Rajoy har fascismen blivit rumsren igen. Fascisterna har slagskämpar på gatorna som attackerar katalaner medan polisen tittar på. I medierna sprids falska nyheter som anklagar katalaner för det våld som drabbar dem. Bakom Partido Popular finns det ännu radikalare partiet Ciudadanos, som bildades i Katalonien som motståndare till självständighetsrörelsen. För Bodil står det tydligt att partiets huvudbudskap nu närmast är att krossa den katalanska kulturen.

Hennes hopp står ändå till den nya regeringen i landet, som väcker viss förhoppning om en fredlig utväg i den katalanska frågan. Sánchez regering har talat om möjligheten till ett utökat självstyre inom ramen för Spanien. Något som katalanerna troligen hade kunnat acceptera tidigare, men nu är ytterst tveksamma till efter det brutala förtryck som regeringen Rajoy utövade efter folkomröstningen om självständighet under hösten 2017. Kanske kan det nu till och med bli mer aktuellt att lyfta frågan om Spanien ska gå från att vara en monarki till att bli en republik. För katalanerna är republik att föredra. Kungen är nämligen tillsatt av Franco och är dessutom överbefälhavare och därmed ledare av de militära styrkorna. Även kungahuset är korrupt, en av prinsarna t.o.m. dömd berättar hon.

Händelseutvecklingen rent politiskt i Katalonien den senaste tiden har gett Bodil en tankeställare om EU:s möjligheter och roll. När man behöver EU som mest, som kring migrationskrisen, så gäller det att vi är solidariska med varandra och tar ett gemensamt ansvar. Då är det inte längre en kris. Med de stora migrationsströmmarna 2015 började hela EU-bygget att skaka, upplevde hon. Sedan är hon besviken över att EU inte agerade när Spanien tog till övervåld i Katalonien. EU skulle kunna och

borde tvinga Spanien till medling. Det är ett så fullt spel bakom kulisserna. Hon är väldigt besviken på EU nu. När Spanien blev medlem i unionen 1986 ställde hon sig helhjärtat bakom det. Hennes argument var att det skulle garantera minoriteternas rättigheter. Katalanerna kände sig också säkrare inom EU än utanför gentemot den spanska övermakten. De var starka anhängare av EU.

När det var dags för folkomröstning i Sverige 1994 om EU-medlemskapet så gick Bodil på utbildning om EU. Det räckte inte att lyssna på den ledande miljöpartisten och experten Per Gahrton. Hon ville bilda sig en egen uppfattning. Det stod och vägde, men hon röstade nej. För Sveriges del var det inte rätt just då. Men nu blev det ett ja och då var det bara att rätta sig efter det och göra det så bra som möjligt. Hon stod aldrig för Miljöpartiets tidigare uppfattning om att Sverige skulle lämna EU, eller att hela EU skulle upplösas. Det sistnämnda tyckte hon var helt galet. Varför skulle de tycka till om hur andra ska göra. Om de vill vara med i en klubb, ska då vi tycka att den klubben ska upplösas?! Det var en tuff period i partiet för hennes del, eftersom hon inte höll med om partilinjen. Hon vägrade då att rätta in sig i ledet och ville stå för det hon trodde på.

Hon ser inte heller nu något alternativ till EU. Men hon är väldigt tveksam till organisationens agerande i olika frågor. Särskilt besviken är hon kring hur man hanterat Katalonien-frågan. När den spanska regeringen tagit bort det begränsade självstyret och de demokratiska rättigheterna från katalanerna så tittar Europeiska unionen passivt på. Sopar övergreppen under mattan och säger att de står bakom den spanska regeringen. Även Sverige lullar med, tycker Bodil. Sverige var en stark röst i världen tidigare, men det har man släppt nu. Den försvann redan under Alliansregeringen. Den menade att det var bättre att vara med och påverka inom EU än att stå vid sidan och säga vad man tycker. Den kulturen lever kvar på utrikesdepartementet. Carl Bildt

ville att Sverige skulle vara med och leda i EU men det blev på bekostnad av att ha en egen röst i utrikespolitiken. Utvecklingen är tråkig. I högtidstalen är alla tydliga med att vi ska hjälpa varandra inom EU, men när det krisar så visar det sig inte stämma i verkligheten. Medlemmar som Frankrike och Storbritannien agerar också på egen hand internationellt utan att förankra med övriga EU. Frankrike som så ofta vill framstå som det land som vill ha mest samordning inom organisationen kör till exempel en egen linje gentemot tidigare kolonier i Afrika. De har ett gammalt avtal att de ska stötta dem militärt i utbyte mot att de har sina valutareserver i franska banker. Det innebär att de måste ställa upp när Centralafrikanska republiken eller Mali, eller något annat land, har problem. Sedan klagar de över att de andra medlemsländerna inte gör något i konflikter i de franska före detta kolonierna.

EU:s framtid

I tider av Brexit och andra orosmoment i EU-organisationen så kan man undra över framtiden. För Bodil är inte EU det bästa som finns i världen. Men nu finns organisationen där och Sverige har varit medlem ända sedan 1995. Hon kan inte se alternativet till EU om Sverige skulle lämna unionen. Är man missnöjd med organisationen så är det mer logiskt att stanna kvar och förändra den.

Inom den gröna rörelsen i Europa finns en stark federalistisk tanke. Alltså att man ska minska medlemsländernas makt till förmån för Bryssel. Även liberalerna har politiska idéer åt det hållet. Bodil börjar få större förståelse för tankar om ett mer federalt Europa där viss viktig makt koncentreras till Bryssel men som utgår från tanken att öka regionernas och andra lokala aktörers makt än mer. Det skulle lösa många problem om regionerna hade en starkare ställning t inom EU istället för att bli styvmoderligt behandlade i vissa medlemsstater. En region i vårt närområde skulle kunna vara Malmö-Köpenhamn, som är en

naturligt sammanhängande region även om den är uppdelad mellan två olika länder. För Bodil har tankarna allt mer gått emot ett regionernas Europa som en lösning på många av dagens problem med gränser och minoriteter – om statens makt minskar och regionerna får mer att säga till om och kliva framåt. Detta är kanske naturligare diskussioner i delar av Europa som är mindre homogena än Sverige. Sverige kan i vissa fall ses som en sammanhängande region. Men även vi har parallella kulturella regioner över gränserna, som Sameland eller Öresundsregionen. För de riktigt stora konflikterna i andra delar av EU skulle det kunna vara en god lösning med en mer federal lösning. Detta är dock inget som Miljöpartiet i Sverige driver. Men många hon pratar med har stor förståelse för tankarna om att stärka andra nivåer vid sidan av staten, och även civilsamhället. Miljöpartiet har alltid drivit på för decentralisering. EU borde finnas till för att lösa problem, hävdar Bodil. Men om EU snarare blir ett problem än en lösning för medborgarna – så är det en farlig utveckling.

Bodil tycker att vi lever i en farlig tid just nu för Europa. Det är också därför hon inte vill lämna europapolitiken ännu. Hon är en fighter. ”När det blåser upp till storm kan man inte bara gå och gömma sig.” Den framgångsrika högerpopulismen är en stor fara och utmaning för hela EU-bygget. Särskilt genom att denna kopplas samman med en EU-skepticism. Miljöpartiet hade tidigare en tydlig skepticisism gentemot unionen och i vissa delar lever den kvar. Men den grundade sig på helt andra saker än att man ville inskränka de demokratiska rättigheterna, snarare på att man ville utöka dessa och EU upplevdes som för litet. Nationalismen är ett ord i tiden nu. Men Bodil tycker att man ska vara försiktig med att använda det ordet för att definiera utvecklingen. Man måste titta på vad som menas med nationalism. Katalanerna betraktas av vissa som nationalist, genom att de vill bevara sin kultur och ha ett självbestämmande, men samtidigt är de väldigt tydligt för att vara en del av en europeisk identitet, kanske i ett

europiskt federalt system. Nationalism är ett ord som kan tolkas på flera olika sätt.

Populism är desto farligare, tycker hon, eftersom den kan komma från många olika håll. De högerextrema kopplar politiken till nationen. Men det gör inte vänstersidan. Inte heller katalanerna, som istället kopplar nationen till språket och den gamla historiska kontexten. För Sverigedemokraterna handlar det om "Nationen Sverige" – som en enhetlig identitet. Något som inte alls är självklart. Bodil känner sig som svensk, men också som lite skåning, smålänning, gästrike, katalan, kanarier och en väldigt massa annat.

Nackdelar med politikerrollen

Människor som står utanför politiken har väldigt klara uppfattningar om saker och ting. Det ser väldigt lätt ut att komma med lösningar och även lätt att klaga. Men när man är mitt i politiken så är det tydligare hur helheten hänger ihop och att det är mer komplicerat än man tror. Det kan vara jobbigt att bemöta sådana som inte vill se sammanhangen. Det är också jobbigt att man aldrig riktigt är ledig som politiker. Många hon känner vill prata politik när hon är ledig och bara vill vara sig själv. Bodil är restriktiv med vad hon säger. Eftersom hon är en offentlig person så vet hon aldrig vad personen i fråga kommer att förmedla vidare och på vilket sätt. Att sitta på krogen, dricka och snacka med folk – får man akta sig för när man är en offentlig person. Det kan användas mot en politiker när som helst. Man får också vara extra försiktig med vad som skrivs på sociala medier. Hon undviker även sammanhang där det kan komma fram berusade personer som känner igen henne och vill prata politik. Då är det inte roligt om man tänkt sig en trevlig kväll på stan med vänner. Även under delegationsresor med politiska motståndare är det klokast att låta bli att dricka och prata strunt. Ska hon dricka vin ska det vara med vänner. Annars väljer hon att hoppa över det.

Det kan lätt bli situationer där personer utnyttjar att man sagt något fel eller gjort något fel.

Det som var kämpigt med att vara kommunalpolitiker var att vara igenkänd hela tiden, var man än var. Om hon skulle gå ut en kväll på dans eller för att ta en öl en fredagskväll, så var det alltid någon som skulle komma fram och diskutera politik. Inte sällan med en hel del alkohol i blodet. Att vara en offentlig person är jobbigt i sådana sammanhang – att aldrig kunna vara sig själv. Man blir synonym med sitt uppdrag och måste akta sig för vad man säger. Det är något som alla politiker hela tiden måste tänka på. Bodil har alltid varit vaksam på vad hon säger i olika sammanhang och har lyckats väl med att undvika tabbar. Det handlar om en självbevarelsedrift. När hon är ute och träffar väljare överlag så vet hon aldrig vad det är hon kommer att möta. För stor öppenhet kan straffa sig. Särskilt känsligt blir detta eftersom hon jobbar mycket med flyktingfrågor. Då är risken stor att mötas av hat. Och så har det varit under lång tid. Även när hon var kommunpolitiskt aktiv och riksdagspolitiker drabbades hon av nattliga telefonsamtal eller konstiga brev. Brev som ofta var poststämplade i Göteborg och hade med urklippta artiklar där det till exempel stod att det var hennes fel att namngivna personer dör av cancer för att flyktingar tillåts komma till landet. När hon tog med sig sådana till Riksdagens säkerhetstjänst så suckade de bara och sade att det var så vanligt och inte fanns något att göra åt saken. Målet för de som ligger bakom hotfulla telefonsamtal, brev, mejl och kommentarer på medier och sociala medier är att skrämman människor från att ha ett politiskt engagemang.

Bodil har aldrig tänkt att ge efter för dessa hot och lägga ner sitt politiska arbete. Däremot har det lärt henne att bli än mer diplomatisk när hon uttrycker sig eller skriver en artikel, för att hon vet hur mycket det kan röra upp känslor. Som ansvarig för Turkietfrågan i den gröna gruppen i Europaparlamentet är detta väldigt tydligt. Hon måste tänka väldigt noga på hur hon uttryck-

er sig för att inte reta upp folk i onödan, utan vara extra saklig och korrekt. Budskapet ska fram, men sakligt och korrekt så det inte upplevs som attackerande. Hennes medarbetare tycker ofta att hon skulle kunna uttrycka sig lite hårdare, men då kan man skapa låsningar som inte leder vidare till ett resultat.

Under den senaste mandatperioden har hon jobbat med det så kallade Vapendirektivet – en EU-lag som skärper reglerna kring vapeninnehav i unionens länder, och som väckte kritik bland annat hos jägare. Då kom det mycket hot och hat, inte bara från -Sverige utan från hela Europa. Flera kritiker verkade inte ha fattat vad det handlade om och trodde att det var Bodil som hade skrivit EU-kommissionens förslag – ett förslag som hon istället kritiserade. Det blev tydligt att folk inte kan skilja på kommissionen och parlamentet, eller andra delar av Europeiska unionen. Allting är EU. När det stod att hon var föredragande för ett yttrande i frågan för Europaparlamentet så blev det synonymt med att förslaget skulle ha kommit från henne. I sådana fall gäller det att verkligen hålla tungan rätt i mun.

Minst lika infekterad är frågan om Katalonien, som hon jobbar mycket med i Europaparlamentet. Det var en period där hon hade den spanska ambassaden på sig hela tiden. När hon yttrade sig i frågan så ringde ambassaden till det svenska Utrikesdepartementet, som ringde till henne. Hon kunde känna att hon inte orkade en till utskällning av den spanska ambassadören. En ambassadör ska inte ge sig på ledamöter.

Ibland blir hon citerad i tidningsartiklar så att det framstår på ett annat sätt än vad hon menade. Det är svårt för den som lyssnar att alltid förstå innebörden i det som sägs. Man har själv en egen tankebona och den andre har en annan. Då kan det lätt bli fel ibland och hon kan bara sucka åt det.

Även många spanjorer tycker att utvecklingen i landet, med förtrycket av Katalonien, är fel. Det har varit väldigt stor uppmärksamhet kring detta. Ibland går hon in på Twitter och kollar

statistik kring sina egna inlägg. Även om det inte är en enda "like" så kan det vara många hundra eller tusen personer som sett inlägget. Första gången hon ställde en fråga i Riksdagen till dåvarande utrikesministern Carl Bildt om Katalonienfrågan, om hur Sverige skulle agera om Katalonien utropade självständighet, för att vi inte ska bli tagna på sängen – så skrev katalanska tidningar om det. De gröna i Barcelona hörde snabbt av sig och meddelade att hon hade en miljon "likes" på artikeln. Då hade hon ändå bara ställt en enkel fråga till Carl Bildt.

Ett nytt liv med Jordi

Vid ett tolkuppdrag för några år sedan fick Bodil Valero jobba i Högsby kommun, som hennes pappa kom ifrån. Hon fick därigenom kontakt med staden Berga i Katalonien och blev inbjuden av borgmästaren att komma på besök. I Berga fanns en gång i tiden den så kallade Svenska paviljongen, som var en del av världsutställningen i Barcelona år 1929. Paviljongen hamnade efter världsutställningen i Berga och förvandlades till en flickskola. Den togs sedan över av Francos armé som sedermera eldade upp den. När Bodil besökte Berga fick hon träffa en ung arkitekt som hade gjort ett examensarbete om att återuppbygga den svenska paviljongen och som presenterades för henne. Tillsammans med borgmästaren jobbade hon med att få igång återuppbyggnationen. Och nu står paviljongen där igen och används som regionalt arkiv, samlingslokal, och Europahus.

Några år senare, 2013, fick Bodil motta ett pris för sin insats på plats i Berga och träffade då åter Jordi Valero, och de återupptog förhållandet. De hade förstås åldrats. Men hade lika lätt att prata med varandra som förut och samma passion som på 1970-talet. Nu är förutsättningarna för ett förhållande mycket bättre. De har båda haft flera strandade förhållanden genom åren. Så det kanske var meningen att det skulle bli de två igen trots allt.

Ibland känns det som att de har slösat bort mycket tid när de

har varit ifrån varandra alla dessa år. Hon kanske skulle varit mer tålmodig. Hon hade lätt att ta hastiga beslut och bryta upp när hon var yngre. Hon ville inte känna sig bunden. I gengäld har de nu sex fantastiska barn tillsammans på varsitt håll och det har gått bra att bygga ihop ett familjeförhållande på nytt. Både Bodils och Jordis mammor mottog återförenandet med glädje. Det var väl så det skulle vara, tyckte hennes mamma.

Jordi har ägnat fjorton år åt att rusta upp den gamla fallfärdiga klosterbyggnaden i bergsbyn Madrona i Pyrenéerna. Tillsammans med hans tidigare hustru hade de ekologisk odling och getter. Efter skilsmässan blev det tuffa ekonomiska förutsättningar. En period låg upprustningsarbetet i stiltje. Ingen av dem kunde klara av att hålla i arbetet på egen hand med fyra minderåriga barn.

Nu har han tagit över projektet tillsammans med Bodil. För henne är det helt naturligt att arbeta i projektform. Hon har många idéer och är bra på att delegera och få saker gjorda. Utan att delegera så skulle hon aldrig orka. Hon ser många möjligheter med stället. Det vore korkat att lämna det efter allt arbete som Jordi lagt ner. Hon vill att han ska få se stället i full gång. De har startat en ideell förening som ordnar ungdomsutbyten, som t.ex. volontärtjänst. Några ungdomar i föreningen kombinerar detta med att studera och doktorera vid universitet. Grunden är viljan att leva så ekologiskt som möjligt. För Bodil är målbilden att bygga upp en grön kursgård. De har haft grupper inom det europeiska Erasmus-projektet med drygt 30 personer som sovit över och ätit där. Bodil står för matlagningen.

Hon uppskattar kontrasten mot den politiska vardagen i Europaparlamentet. Vid kursgården i Madrona kan hon jobba rent praktiskt och vila hjärnan. Det är roligt att tillämpa de ekologiska grundtankarna och sprida dessa. Vid ett tillfälle ordnade kyrkan ett ungdomsutbyte i Madrona. Kyrkan provar nya metoder i Katalonien för att sprida det kristna budskapet. Medan Bodil vill sprida ett budskap om hur man ska kunna fixa planeten. Det gick

att förena. Det bästa sättet är att jobba med ungdomar. Hon kan stå och prata hur mycket hon vill i Europaparlamentet, som folk twittrar ut, men det ger kanske inte lika stor effekt på individnivå som när hon träffar folk i Madrona, umgås med dem en hel vecka och kan sprida tänket med hur vårt leverne påverkar våra levnadsförutsättningar. På vägen mot att det blir en etablerad kursgård så finns det massor med andra idéer. Som att arrangera en återkommande bakluckeloppis, som ingen verkar hört talas om i Katalonien. En återkommande ekologisk marknad är ett annat förslag. Hon ser mycket stor potential på olika aktiviteter som kan genomföras i kursgården. Men Bodil och Jordi vill helst inte vara så bundna till stället, utan delegera ut driften till andra. Eftersom de förlorade så många år tillsammans så vill de ta igen dessa. Då är det bra om andra yngre krafter tar över och driver kursgården.

När Bodil och Jordi träffades igen och återupptog sitt förhållande så låg han i skilsmässa. Det var högst osäkert om han eller hans tidigare fru skulle få huset i Madrona. Så de började se sig om efter ett gemensamt hus i Katalonien och hittade då huset i den lilla byn Duesaigües i södra Katalonien. Huset var då en ruin och banken hade tagit över det från den tidigare ägaren, som inte kunde klara av att betala lånen. Detta var under finanskrisen och huset (eller snarare marken) värderades egentligen betydligt högre än själva försäljningskostnaden, som hamnade på cirka fem procent av det egentliga värdet. De kom därför över det billigt. Sedan har de lagt ner mycket tid och pengar för att rusta upp huset, som stått tomt i många år och förfallit. Familjerna har hjälpt till att arbeta med huset och i vissa fall har de fått anlita hantverkare. Bodil har också fyllt upp med prylar som hon tagit med från Sverige och saker hon köpt på loppis. Särskilt köket är präglat av svenska detaljer och hon brukar kalla det för sitt katalanska allmogekök. Byn Duesaigües har enligt Wikipedia bara 241 invånare, men ser mer ut som en stad sett till bebyggelsen och har både affär, samlingslokal med bio, bar, restaurang, skola,

badbassäng och kommunhus med borgmästare. Det är nämligen en egen kommun, trots att det är så få invånare. Men det är inte ovanligt i Katalonien och Spanien. Under rundresan genom Katalonien pekade Bodil ut en by som, åtminstone tidigare, var en kommun med blott två invånare. Två äldre män som vägrade ha kontakt med varandra eftersom de var på olika sidor under det Spanska inbördeskriget – som pågick 1936 - 1939.

När hon sökte en bostad i Katalonien var det viktigt att det skulle finnas möjlighet att åka tåg dit. Folk skulle ha möjlighet att ta sig dit själva utan att Bodil skulle behöva åka iväg med bil och hämta besökare hela tiden på andra platser.

När Jordi sedan överraskande fick huset i Madrona 2014, efter att skilsmässoprocessen var avslutad, så stod de där med två hus i Katalonien, bara ett år efter att de köpte huset i Duesaigües. Och båda husen krävde en hel del arbete. Men Jordi hade redan lagt ner många års arbete på huset vid den gamla kyrkan i bergen och de såg en enorm potential med stället. Jordis äldste son bosatte sig i Madrona den första tiden och arbetade tillsammans med en hantverkare för att genomföra flera förbättringsåtgärder som behövde göras.

Målet är att göra det till en grön kursgård och de har nu flera ungdomar som engagerar sig i att utveckla verksamheten till en ekologisk naturskola, som en träffpunkt för den gröna rörelsen i Europa. Tanken är att ungdomarna ska ta över driften av kursgården och att Jordi och Bodil ska kunna besöka den ibland, men bo huvudsakligen i huset i södra Katalonien.

Ledighet och engagemang i Katalonien

När hon är i Katalonien får hon vara relativt fredad från arbete. Personalen i Europaparlamentet hör av sig ibland. På fredagarna svarar hon och sedan försöker hon låta bli att göra det under helgerna. De försöker respektera hennes behov av att vara ledig på fredagar och helgerna. Först på söndagseftermiddagen påbörjar hon planeringen av kommande vecka.

Befolkningen i Duesaigües vill gärna att Bodil ska vara med på olika arrangemang och tycka till om saker. De är stolta över att hon bor där och för deras talan i Europa. Även i Solsona är det många som vill ställa frågor till henne men eftersom hon bor så avskilt så dyker inte folk upp så spontant. När det händer saker så hör folk från olika håll av sig till Jordi och frågar om hon kan vara med. Även katalaner i Sverige hör av sig till henne för att få med henne på aktiviteter i både Sverige och Katalonien. Hennes deltagande drar folk till aktiviteterna och hon är en välkänd person i katalanska frågor. Det kommer klart mer folk på aktiviteter med henne i Katalonien än hemma i Gävle och Gävleborg.

Under flera år har Bodil arbetat med att försöka få igång de spanska gröna partierna. Bland annat på Kanarieöarna. I Spanien har de gröna splittrats flera gånger. Det har funnits olika regionala gröna partier, men det har varit väldigt kopplat till vilka personer som varit ledande. När partikamraterna varit oense med grundarna av dessa partier och inte fått igenom sin vilja så har de istället för att samlas kring en gemensam lösning startat nya partier. De spanska gröna har funnits nästan lika länge som de svenska, men i och med alla splittringar så har det varit omöjligt att vinna val förutom i koalition med andra partier. Under de första åren efter splittringen på Kanarieöarna så ställde kandidater i kommunala val upp för tre olika gröna partier. Inför nästa val lyckades Bodil och några miljöpartister i Gävle att övertyga dem att i alla fall inte ställa upp mot varandra, utan att de olika gröna partierna istället skulle ställa upp på olika ställen. I Katalonien gick de gröna tidigt ihop med partiet Initiativ för Katalonien, som var ett kommunistparti från början, och blev ett parti tillsammans. De gröna var ca en tredjedel av medlemmarna och de andra två tredjedelar. Vid omröstningar förlorade ofta de gröna. Eftersom den politiska situationen är så besvärlig i Katalonien så har alla vänsterpartier, dit de gröna räknas, bestämt sig för att gå samman i en enda vänstergrupp. Problemet är att

väljarna inte längre vet vad partierna står för efter alla sammanslagningar. När det gäller de gröna på den spanska nationella scenen så har de bildat ett parti som heter Equo, som leds av en spansk före detta Greenpeaceledare. Dessa tycker hon är bra och har mer gemensamt med. De har visserligen också gått ihop med flera andra partier för att få representation i parlamenten i olika delar av landet. Till skillnad mot i Sverige så går man ihop och samarbetar med andra partier före valen i Spanien och går till val på gemensamma listor.

Framtiden

Under 2018 fyllde Bodil 60 år och hon tycker själv att det känns jättemärkligt och undrar om det verkligen är sant. Åren har gått väldigt fort. Samtidigt är det helt okej att bli äldre. Hon har med sig en enorm erfarenhet – genom allt hon har hunnit med att göra hittills i livet. Hon har levt ett väldigt rikt liv och hoppas på att kunna göra det även framöver. Hon ångrar heller ingenting. Av misstag lär man sig alltid något. Bodil är en självkritisk person. Saker ska alltid göras rätt, om det blir halvdant så känns det inte bra. Hon blir förbaskad på sig själv om något blir fel och försöker göra rätt nästa gång. Ibland har hon svårt att släppa saker, vaknar på natten och svär över något hon tycker blev dumt gjort. Men det går alltid över efter ett tag.

Bodil sover mindre sedan hon blivit äldre. Ibland lägger hon sig sent och har mycket som ska göras dagen efter, släpper kvällsjobbet och kliver upp klockan fem på morgonen istället. Vanligtvis har hon inga problem att sova fram till klockan fem. Men ibland, när det är extra stressiga händelser, är det svårt att koppla av och sova under natten. Som när ett Erasmusutbyte skulle ske parallellt med den oroande händelseutvecklingen i Katalonien kring folkomröstningen om självständighet. Den svenska gruppen fick då stor skälvan och ville inte åka dit. Då visste de inte om det skulle bli en tillräckligt stor grupp. Det blev så till slut, även om

det blev klart färre än planerat – sju av elva. Hela projektet var nära att falla och då kunde hon inte sova. Mitt i nätterna hade hon mejlkontakt med kontaktpersonerna kring Erasmusprojektet.

Hon sover lätt och vaknar vid minsta lilla ljud och har svårt att somna om. Vilket är ett arv från tiden med småbarn. Är det helt tyst och ingen annan i närheten så kan hon däremot sova tio timmar i sträck utan problem.

Nu går hon inte lika ofta upp klockan fem för att läsa handlingar längre. Arbetet i Europaparlamentet går mycket på rutin nu när mandatperioden börjar avrundas. Nästa val är i maj 2019. Det dyker inte upp så många nya ärenden längre. De gamla ska jobbas färdigt innan mandatperioden är slut. Då hinner hon dessutom ägna sig åt frågor hon tycker är roligare. Som samarbetet inom Stilla havsområdet, Afrika och Västindien. Något som gör att Bodil och Jordi passar så bra ihop är att de båda är äventyrare. De kastar sig gärna in i nya projekt. Hur framtiden ska se ut har de inte helt klart för sig. Jordi är sugen att bo i Sydamerika. Men Bodil vill gärna ha närhet till barnbarnen i Sverige. Colombia lockar henne, men det är för långt bort att bo och jobba där permanent nu.

Jordi har under många år jobbat hårt med de båda husen och har ständigt ont i ryggen. När han fick cancer för några år sedan gick han igenom en jobbig behandling och har sedan fått dra ner avsevärt på det fysiska arbetet.

I framtiden drömmer Bodil och Jordi om en husbil och att bo växelvis i Sverige och Katalonien. I Sverige på somrarna, i Katalonien på våren och hösten. Samt att åka till något varmare land på vintern, när det är som kallast i Sverige och Katalonien. Men det är ett drömscenario. För samtidigt har de barn och barnbarn och det vore jobbigt att inte träffa dem under långa perioder. Hon tror att de kommer att tvingas anpassa sig till sina familjer, men att ändå ta tid för att leva som de själva vill. Bodil behöver värme emellanåt och får i uppdraget som europaparlamentariker ofta

möjlighet att styra resorna till varma platser så att de sker när det är kallt i Europa. Under vintern 2017/2018 till exempel besökte hon Haiti och Sydamerika.

Axmar bruk

Några mil norr om Gävle ligger den lilla byn Axmar bruk, precis på gränsen mot hälsingekommunen Söderhamn. Där finns ett gammalt nedlagt järnbruk och byn har nu en betydligt mindre befolkning än under storhetstiden på artonhundratalet. I Axmar bruk köpte Bodil Valero ett hus år 2000. Där lever hon i ett provisorium. Hon är där så pass sällan, och under kortare perioder, att det aldrig riktigt blir färdigt. Det är rum som behöver renoveras och en tomt som ska skötas. Garage som rasat ihop av snömängderna senaste vintern och som behöver återuppbyggas. Det skulle vara skönt att kunna göra färdigt någon gång, tycker hon. Även när hon jobbade i Gävle så var det väldigt mycket arbete, med politiken, tolkningar, översättningsuppdrag med mera, som inte medgav så mycket tid åt att fixa med huset. Det har mest varit så att vistelsen i huset har begränsat sig till att sova och vila upp sig mellan alla engagemang.

Axmar bruk upptäckte hon när förre sambon Jesús tog med sig henne till restaurangen. Hon tyckte då att det var himla fint i området. När hon hade besökare i Gävle tog hon ofta med sig dem ut till Axmar. När hon senare sökte efter ett sommarställe så hittade hon det hus som hon nu äger. I början delade hon tillvaron med att bo i huset och i en lägenhet i centrala Gävle.

Det som är tilltalande med att bo i Axmar bruk är främst stillheten. Bodil har stort behov av lugn och tystnad, eftersom hon har så mycket stress och larm omkring sig till vardags, och behöver kompensera för det. Hon ägnar sig inte åt skogs promenader utan får sitt lystmäte av vila med att fixa i huset eller att rensa ogräs på tomten. Hon gillar att bli smutsig om fingrarna. Hålla på med jorden. Det blir mest att hon håller till i trädgården, eller tar en

promenad i slottsparken eller ner till det närliggande havet – som finns på tio minuters gångavstånd. Skogen lockar inte i Axmar bruk. Den är otillgänglig – med mycket sten och täta snår. Och eftersom det finns björn i närheten så drar sig Bodil i ännu högre grad från att bege sig ut i skogen.

Gränsen mot Hälsingland är nära huset. Ungefär 100 meter norrut. Hon tror att det är därför som Söderhamnskuriren ibland skriver om henne. Hon bor ju nästan i Söderhamns kommun. Den lokala kopplingen medialt finns alltså även uppåt. Sen hon kom in i EU-parlamentet sträcker sig den lokala kopplingen även till andra delar av Hälsingland.

Efter arton år i byn så har hon bra koll på befolkningen och känner i princip alla. Det är naturligt att hälsa på alla hon möter. Samtidigt är hon rätt mycket ifred när hon vistas i Axmar bruk. Särskilt på somrarna, när man knappt ser närmaste grannens hus på grund av all grönska. Det är ingen som bryr sig om det inte är tipp topp i trädgården. Som uppväxt i Stockholm fick hon tidigt lära sig vikten av att snabbt rensa maskrosor så att grannarna inte skulle bli uppretade. Här skrattar grannen bara åt sådant resonemang. ”Ta det lugnt Bodil. Det är ingen som bryr sig – de kommer upp igen nästa år ändå.” Det får vara som det är och hon kan ta itu med det när hon kan. Jätteskönt, tycker hon.

De stora sakerna har hon ändå hunnit göra i huset. Som att byta värmesystem, ordna med taket, måla huset ett par gånger. Värmesystemet har hon till och med bytt ut två gånger. Först från oljepanna till pellets. Men det gick inte i längden när hon var borta så mycket, i först Riksdagen och sedan Europaparlamentet. Det gick inte att åka hem och fylla på med pellets med jämna mellanrum. Det blev ett sånt stressmoment att det till slut blev mest praktiskt att investera i bergvärme. Det är jobbet inomhus som blivit framskjutet i högre grad.

I vardagsrummet i huset är det en trivsam blandning av saker från gamla släktingar, målningar med motiv från Ystad, Högsby,

Gävle och Spanien, olika slags musikinstrument, en spegel som en gång fanns i slottet i Axmar – som revs ner på 1970-talet. Bodil trivs inte med supermodern inredning och teknik. Det är mer trivsel att ha mormors och farmors gamla grejer omkring sig. Hon har fyllt både huset i Axmar bruk och i Katalonien med gamla prylar. I gamla hus passar det bättre med gamla saker, tycker hon, som dessutom gärna köper på sig mer gamla saker på loppmarknader. Både Bodil och Jordi älskar loppisar och besöker sådana vid jämna mellanrum. När de var tillsammans i ungdomen så möblerade de med saker de hittade i containrar.

Tidigare var hon aktiv i föreningar och utvecklingsarbete i Axmar bruk. Som Föreningen Hyttan, som arrangerar utställningar, konserter, teater mm. Dessutom sköter föreningsmedlemmarna om slottsparken, med ekonomiskt stöd från länsstyrelsen och andra myndigheter. Det mesta som händer i byn är föreningen inblandad i. Nu är hon mest passiv medlem, eftersom tiden sällan räcker till för ett kontinuerligt lokalt engagemang. Men hon deltar gärna när hon är på plats och tycker att det är väldigt viktigt att hålla liv i det lokala engagemanget.

Det finns ingen samhällsservice längre i Axmar bruk. Telia har byggt en mobilmast eftersom de kopplade bort kopparnätet och byn blev utan telefon och en buss går fyra gånger om dagen in till Gävle – om man ringer innan och berättar att man vill åka med. Annars går den inte. Samtidigt går bussen begränsade tider. Sista bussen från stan och ut till Axmar bruk går exempelvis vid fyra på eftermiddagen. För att besöka biblioteket så ligger Bergby närmast. Ska hon handla så åker hon antingen till Bergby eller Ljusne, och ibland Söderhamn – som ligger något närmare än Gävle. Tidigare var det smidigare när det fortfarande fanns en affär i Axmar by. Samtidigt bor det inte mer än runt tjugo personer i Axmar bruk på vintern och i stort sett inga barnfamiljer. Då blir det inte lönsamt att ha en reguljär buss och annan samhällsservice. Kontrasten är stor mot hur det var när bruksverksamheten var

i full gång och det bodde och arbetade femhundra personer i byn med järntillverkningen i hyttan. Då fanns det skola och tågen stannade på gångavstånd från Bodils hus. Men det var längesedan nu. Hyttan användes senast 1927, enligt föreningen Hyttans hemsida.

Axmar bruk är en av hennes fasta punkter, tillsammans med husen i Katalonien och lägenheten i Bryssel. Ett dilemma med att hon har så många bostäder är att hon aldrig riktigt vet var hon har sina saker. Det är svårt att hålla reda på allting.

Det är inte ofta som hon hinner känna att hon är hemma. Det blir så mycket resande kors och tvärs. Mamma finns i Skåne och Jordi i Katalonien, så det är ett väldigt pusslande för att få ihop tillvaron. Hon spenderar många timmar i flygplan, vilket inte känns kul. När hon väl är på hemmaplan i Gävle vill hon dock ägna så mycket tid som möjligt att vara i huset i Axmar, norr om staden. Hon vill helst bara ligga i soffan och titta på tv. Eller jobba i trädgården. Hon hinner däremot inte umgås så mycket med folk i Gävle. Det finns så lite tid när hon väl är där. Hon har ett stort behov av att vara själv eftersom vardagslivet är så hektiskt. Därför är helgerna viktiga. Har hon inte lust att laga mat så gör hon inte det. Det räcker att handla mat på vägen till Axmar och sen kan hon bara koppla av ett tag från vardagen. Mycket av kontakten med vännerna underlättas dessutom av sociala medier som Facebook. Även om hon inte träffar dem fysiskt så har hon koll på sånt som händer. Lite då och då tar hon sig förstås tid att träffa vänner och bekanta i Gävle också. Som den gamla kompisen och kollegan Inger Schörling.

Om hon skulle sluta att vara europaparlamentariker så skulle det underlätta hennes liv mycket. Samtidigt är hon bara 61 år efter nästa val till Europaparlamentet. Hon känner sig inte färdig för pensionärslivet. Då kommer hon att hamna på listan över före detta riksdagsledamöter som är tillgänglig för andra uppdrag. Vilket i sig kan vara oförutsägbart och intressant. Eller så kan

hon ägna sin tid åt den ideella parlamentarikerorganisationen AEPI som arbetar med parlamentariker i Afrika, ekoodlingen i Madrona och bo några månader här och några månader där. Hon tror inte att hon kommer att vara sysslolös om hon lämnar sin nuvarande huvudsakliga sysselsättning. Hon har alltid kunnat försörja sig tidigare och kommer att kunna göra det även framöver. Om inte annat så kan hon städa trappor...

Som folkvald måste man ha en backup-plan om man inte skulle bli omvald. Det är klokt, eftersom man inte kan utgå från att garanterat bli återvald. Det är ett begränsat uppdrag. Miljöpartiet har dessutom en regel att man bara får sitta i Riksdagen i tre mandatperioder. Nu har Bodil suttit två mandatperioder i Riksdagen och en i Europaparlamentet. Så egentligen borde hon inte fortsätta, påpekar hon. Samtidigt finns uppfattningen att man ska skilja på de olika formerna av parlamentariska uppdrag. Bodil kan mycket väl tänka sig att göra som kompisen och förebilden Inger Schörling – att gå direkt från engagemanget i Europaparlamentet för Miljöpartiet och tillbaka in i kommunpolitiken i Gävle. Inger tackade nej till landshövdingeuppdrag, eftersom hon inte tyckte att det var tillräckligt intressant. Hon gick däremot in i kommunfullmäktige och nämnder i hemkommunen Gävle. Bodil tycker också att kommunpolitiken är jätterolig. Men samtidigt så skulle hon bli väldigt uppbunden och kan inte flytta runt mellan Sverige och Katalonien lika lätt. Då faller också drömmen att bo på vintrarna i något varmare land. Hon får snarare bli någon form av entreprenör istället. Kanske genom att återuppta verksamheten som översättare? Hennes översättningsföretag är ändå vilande och hon kan lätt återuppta verksamheten, som i stort sett upphörde när hon valdes in i Riksdagen 2006.

Eller så kommer hon in i en ny femårsperiod i Europaparlamentet – och går i pension vid 66 års ålder. Men det är inte säkert att framtiden är given. Mycket kan förändras med sjukdomar och andra händelser. Hon har fått kännbara varningar kring just sjukdomar, genom vad som hänt med både Jesús och Jordi. Hon

tycker att det känns som att hon och Jordi måste passa på nu att leva livet och förverkliga sina planer och drömmar. Hon och Jordi behöver sin tid nu och njuta av livet, eftersom man aldrig vet om en cancersjukdom kommer tillbaka eller inte. Om hon inte blir återvald som Europaparlamentariker 2019 så kan hon se tillbaka på 25 år som folkvald politiker.

När man slutar ett långt, parlamentariskt uppdrag innan man är 65 år så får man räkna med att kunna bli tillfrågad om andra statliga uppdrag. Hon är inte särskilt intresserad av att bli landshövding efter det parlamentariska uppdraget. Särskilt inte i något län som har långa, kalla och snörika vintrar. Ambassadör kanske skulle locka annars. Till exempel i varma och trevliga Latinamerika. Det finns dock en hel räckta länder där hon tror att hon skulle vara väldigt ovälkommen, på grund av all kritik hon riktat mot dem under sina uppdrag hittills – som Spanien, Marocko, Ryssland, Turkiet, Israel. Hon utgår från att hon är alltför frispråkig för att bli ambassadör. Ett utredningsuppdrag skulle däremot vara intressant, till exempel kring vapenexportfrågorna. Det skulle vara utmanande. Det är också begränsade uppdrag i tid. Dessutom skulle det vara kul att sitta med som styrelseledamot i Global greens, tycker hon.

Ett afrikanskt äventyr

Det Afrikabaserade biståndsprojektet AEPI (African European Parliamentary Initiative) som bl.a. arbetar mot kvinnlig könsstympning är i startgroparna under hösten 2018. I skrivande stund är det snart dags för en första resa till Etiopiens huvudstad Addis Abeba och Ugandas huvudstad Kampala. I Addis Abeba finns givarna, eftersom staden är centrum både för Afrikanska Unionen och de olika EU-ländernas ambassader, med sina biståndsenheter representerade. Där ska de sondera terrängen för att klargöra förutsättningarna för det fortsatta arbetet. Det är mycket som händer i Afrika just nu och med mycket fokus på världsdelen så passar denna verksamhet väl in.

Särskilt i Etiopien sker just nu stora förändringar under den nya premiärministern Abyi Ahmed, som på kort tid väckt hopp i regionen genom fredligare kontakter med grannländerna – med öppnade gränser mot den tidigare fienden Eritrea - och demokratiska politiska reformer. Under hösten 2018 utsåg han exempelvis en regering som till hälften består av kvinnor. Bodil Valeros tidigare kontakter med officiella företrädare för Etiopiens regering var inte lika positiva, under de år hon jobbade för frigivningen av den svensk-etiopiske hjärtläkaren Fikru Maru. Den tidigare etiopiske ambassadören var inte en lätt person att ha att göra med i det sammanhanget. Däremot har hon blivit bra bemött av andra politiska företrädare i landet. Och när det började svänga, och den nye ambassadören hörde av sig och berättade om frigivandet av Fikru Maru i maj 2018, så fick hon tydliga signaler om att det var mycket positivt på gång i landet. Ännu ser man tyvärr inte samma tecken på lättnader i grannlandet Eritreas hårda diktatur, där bland annat den svensk-eritreanske journalisten Dawit Isaak sitter fängslad utan rättegång sedan 2001.

På plats i Afrika finns personal som är redo att dra igång arbetet med att knyta kontakter med lokala parlamentariker och informera och lobba för förändrad lagstiftning och kampanjer. I Etiopien och Uganda ska Bodil och övriga i biståndsorganisationen bl.a. träffa parlamentariker och knyta mer kontakter lokalt. I Sverige söker de kontakt med så kallade partianknutna organisationer. Miljöpartiet jobbar bland annat genom Green Forum, Socialdemokraterna genom Olof Palmes internationella center och Moderaterna genom Jarl Hjalmarssonstiftelsen, för att ta några exempel. Bodil hoppas att de svenska partierna ska vilja engagera sig gemensamt för att jobba gentemot de nationella parlamenten i de afrikanska länderna, gällande frågan om kvinnlig könsstympning.

Enligt Unicef, FN:s barnorganisation, utsätts varje år två miljoner flickor i åldrarna 4–11 år världen över för könsstympning.

En grym sedvänja som inte har stöd i religioner, men som använts i tusentals år och inte sällan ger svåra men för livet och traumatiserar de som utsätts för den. Mest tillämpad är könsstymningen i östra delarna av Afrika och särskilt i länderna Somalia, Guinea, Djibouti och Sierra Leone – där över nittio procent av flickorna utsätts för den grymma metoden att kontrollera kvinnors sexualitet.

Organisationen har sitt säte i Uganda och arbetet med att få igång denna organisation hoppas Bodil nu att få mer tid att ägna sig åt under det kommande året.

Huvudfokus är länderna i regionen Östafrika, och hon hoppas att de ska nå fram i Somaliland och Somalia i början. En överenskommelse är redan skriven med parlamentet i Somalia. Ett arbete mot könsstymning pågår redan i Västafrika, som kan övergå till att bli en del av organisationens arbete. Problemet är omfattande i länder som Sudan och Egypten. Och även om det finns lagar som förbjuder kvinnlig könsstymning så är det svårt att nå fram på praktikernivån. Det gäller att få till både lagändring och attitydförändring. Men det finns inte en modell som passar alla. Varje land måste jobba på sitt sätt. Det blir fel om man tror att det som fungerar på ett ställe automatiskt också fungerar på alla andra ställen. Den lokala förankringen måste vara stark. Organisationens verksamhet kommer att ha sitt säte i Uganda, men kommer att jobba över hela Afrika. Bodil tycker att det känns ärofyllt att få vara med som en av grundarna i det här viktiga arbetet. Här kommer hon att vara med som representant för sig själv. Ambitionen är att starta en verksamhet inom Europaparlamentet även för denna organisation. Men även om hon själv inte fortsätter som europaparlamentariker efter valet 2019 så kommer hon att arbeta med den nya organisationen.

Om författaren:

Mattias Kjellin (född 1971) har ett förflutet som tidningsjournalist i Hälsingland och Gästrikland. Numera är han främst verksam som högstadielärare i de samhällsorienterande ämnena i Gävle kommun.

Sedan tidigare har han varit med om att skriva och utge två biografier och två faktaböcker:

”Flykten valde mig, Från Hawler till Gävle, Ett liv under Saddams styre”
– om och med Ismail Osman (2009)

”Axels resa” om och med Axel Andersson och Annica Wennström (2014)

”Tillsammans under 100 år”, som en del av redaktionen, i uppdrag av Socialdemokratiska partidistriktet Gävleborg (2007)

”Svenska Byggnadsarbetareförbundet avdelning 26 och dess föregångare 1885 - 2011” i uppdrag av Byggnads Gästrikland (2011)

